М. Горького

ПЕТЕМ ТЕНЧЕРИ ПРОЛЕТАРИСЕМ, ПЕРЛЕШЕР!

КОММУНИЗМ ЯЛАВĔ

Совет Союзĕнчи Коммунистсен партийĕн Чăваш обкомĕпе Шупашкар хула комитечĕн тата Чăваш АССР Верховнăй Советĕпе Шупашкар хула Совечĕн хаçачĕ

1953 çул
Апрель
10
ЭРНЕКУН
№ 73 (8982)
36-мĕш çул тухать.
Хакĕ 20 пус.

Паянхи номертен:

Совет Союзĕ тăрăх (1 стр.).
Республикăри уй-хирсенче (1 стр.)..
Халăхсен туслăхĕн советла идеологийĕ (2 стр.).
ПАРТИ ПУРНАÇĔ: П. Михайлов, П. Теплов. — Комсомол вăйĕ—парти ертес пынинче (2 стр.).
ПАЯНХИ ÇИВЕЧ ЫЙТУСЕМ: Пурăнмалли çуртсене юсаваллă тытса усрасси (2 стр.).
И. Бугаев.—Май уявĕ умĕнхи ăмăртăва анлăн сарар (3 стр.).
П. Николаев.—Выраньи пичет тата идеологилле ĕç (3 стр.).
И. Кузьмин.—Тырпул тухăçлăхне ӳстермелли паха май (3 стр.).
Китайра халăх представителĕсен вырăнти пухăвĕсен суйлавне хатĕрленни (4 стр.).
Германири оккупацилле çар влаçĕсен представителĕсен канашлăвĕ (4 стр.).
ООН Генеральнăй Ассамблейин VII-мĕш сессийĕ (4 стр.).
Корейăри ĕçсем (4 стр.).
Тытăка илнĕ чирлĕ тата аманнă çар сыпписене уланштарса илесси çинчен Паньмыньчжонъпа пыракан калаçу (4 стр.).

Нумай çул ӳсекен куракасене вăхăтра тата лайăх акар

Коммунистсен партийĕн XIX-мĕш съезчĕ халхуçалăхĕ умне партнă тĕп залăчăна—тырпула тухăçлăхне ӳстерес, обществăлла вылăх-чĕрĕх шутне нумайлатса пынă вăхăтран унăн тухăçлăхне чылай ӳстерес залăчăна ăнăçлă пурнăçлас тесен, тăпран пахалăхне лайăхлатса ӳсни, вырăх апатĕн сыпăн инкĕнне туса хунă кирлĕ. Тырпул тухăçлăхне ӳстерес ĕçре пусă сăвăрăнăшсенче нумай çул ӳсекен куракасен акни пысăк вырăн йышăнать. Ку ĕç пурнăçланă инкă залăчăна тата ӳстерсе, тăпранса пынă вăхăтра тăвасси ăнăçлăхĕ, унăн тухăçлăхĕ лайăхланать; яккĕмĕшĕнчен, вылăх апатĕ нумай туса илме пулать.

Нумай çул ӳсекен куракасене вăхăтра тата лайăх акса хăварасси тата акнă куракасене тĕлĕнпи пăхса ӳстересси—колхозсемпе МТС-сен çурăкинчи ответлă ĕçĕсенчен пĕри. Куракасем акмалли кăçалхи плана тухтарма тата ирттерес тултарма колхозсен пур майсем те сителлĕкĕ. Сăвăн пек туна, чи малтан, яхăуçалăх органĕсен руководителĕсемпе МТС-ри директорĕсем тата яхăуçалăх специалисчĕсем чылăннĕ куракасен акса тăвас ĕçе хăламăннине пĕтермелле. Кунна пĕрлех куракасен тухăçлăхне ӳстерме мĕн кирлине йăлтах тăвас пулать.

Районсенчи яхăуçалăх пайĕсен завеçующийĕсемпе МТС директорĕсен тата колхоз руководителĕсен нумай çул ӳсекен куракасене агротехника кăтартса паракан сроккă акса хăварассишĕн мĕнпур тимăрлĕх кĕреплемелле. Куракасене ӳй-хир ĕçĕсем пуçлансан 4—6 кун хушшинче акса пĕтермелле. Иртнĕ çулхи йăнăшсене пытă илес, куракасем акас ĕçе вăраха яни ниçта та пулмалла мар.

Клевера, люцернăна, сăвăн пекех нумай çул ӳсекен пучăлă куракасене ир акмалла. Вăхăта кăшт иртнерех ярсан та вĕсен тухăçлăхĕ чăлма пултарать. Сăвăнна та яхăуçалăх органĕсемпе МТС-сен тата колхозсен куракасене акма сак куçенче пĕтĕмпех тăхăр пулмалла. Машинăсемпе ĕçлеме май килесенех сийĕнчех акала тытăнмалла.

Государство колхозсене нумай çул ӳсекен куракасене пăрçа пулăшать. Анчах та вăрăлă тупăнăсенпе республикăри колхозсем кăна хăварса пырассăр. Государство паракан вăрăлха апрелĕн 1-мĕшĕ тĕлне колхозсем пĕтĕмпе те 22 процент кăна илнĕ. Ку енĕпе Чурачăк районĕ кăна юнăн. Вăл нумай çул ӳсекен куракасене вăрçасене 3 процент анчах туяннă. Сĕнтĕр районĕнчи колхозсем 6 процент, Первомайски, Чăваллски, Пăрачкăва, Шăмăрпă, Сĕмĕрле районĕсенчи колхозсем 13 процент çеç илнĕ. Вăрмар, Кувакино районĕсем вара государство ӳăрса пăнă нумай çул ӳсекен куракасене вăрçасене ниме пачах тытăмăнах. Çак пысăк ситменлĕхе район руководителĕсен халех пĕтермелле.

Нумай çул ӳсекен куракасен паха вăрăхăне кăна акас пулать. Ку енĕпе те ситменлĕхсем пур-та. Тĕрĕлесе пăхниченех çакă курăнать: колхозсен фонине хывнă нумай çул ӳсекен куракасене вăрçасен тăсалăх тĕлĕнпе 70 процент пекрех ирттерçсĕр. Комсомольски, Ишлей, Красноармейски, Хĕрлĕ Чутай, Октябрьски районĕнсенчи колхозсен куракасене вăрçасем пĕтĕмпех комплексăр. Районсенчи яхăуçалăх пайĕсен завеçующийĕсемпе МТС директорĕсем тата колхоз руководителĕсен куракасене вăрçасене акма юрăхлă тăвасситпĕн ответлăха тытăнсçĕ. Вăрăлă пахалăхне пĕр тăхтаса тăмасăр лайăхлатмалла, ăна хăвăртрах сортласа тасатмалла.

Кашни колхозăн задачи вăл—куракасем акмалли плана тултарнине пĕрлех, вĕсене пусă сăвăрăнăшĕнче тĕрĕс-вырнаçтарса тухăсси пулать. Вĕсене удобренисем кăларса сĕртне тунă ӳĕсенне кĕрхи тырăсем ăшшăнакан пуçăсене е çуртрисем ăшшăнакан пуçăсене акмалла.

Куракасен тухăçлăхне ӳстерес ĕçре вĕсене мĕнле акни пысăк вырăн йышăнать. Иртнĕ çулсенче куракасене алăпа чылай акнă. Ку вăл сиенлĕ ĕç пулнă. Апла пулнăран те сав йăнăша кăçал та тăвасçĕ-ха. Акă, Сĕнтĕр районĕнчи «Большевик», «Хлебороб», Чăпаев ячĕпе, Сталин ячĕпе тăракан колхозсем 97 гектар çинче нумай çул ӳсекен куракасене алăпа акнă. Яхăуçалăх органĕсем сăвăн пек пĕркеçĕр-вĕхе хирĕç тăсăлкăн кĕреплемелле, колхозсенче тырăпа курăк акакан сеялкăсемпе тулли усă курмалла. Сеялкăсемпе курăк вăррине ăшăх—1—2 сантиметр тарăнăн акмалла. Куракасене кашнине уйрăмăшăрăн акнă чухне пĕр гектар валли клевер е люцерна вăрри 14—16 килограмм, тимофеевка вăрри 8—10 килограмм кирлĕ, куçăштăрса акас пулсан, клевер е люцерна вăррине 12 килограмм, тимофеевка вăррине 4 килограмм илмелле.

Куракасен тухăçлăхне ӳстерме вырăнти удобренисене минерала удобренисене куçăштăрса хатĕрленĕ пĕрчĕлетнĕ çулфосфоренисене анăлă çул курмалла. Вĕсене курăк вăрринсенне пĕрлех тăпрана хывасçĕ. Пӳрĕк тăпрасем çине известь кăлармалла. Пăрçа йышши куракасене бактериальă удобренисене штаграс хуçăштарса акмалла. Çакă пулать ĕнтĕ куракасен акса тăвас ĕçе аталантармалли тата вĕсен тухăçлăхне ӳстермелли пĕрремĕш май.

Вылăх апатĕн сирĕн инкĕнне тумалли инкĕмĕш май çăл-иртнĕ çулсенче акнă куракасен тухăçлăхне ӳстересси. Ку енĕпе нумай колхозсем тата районсем сителлĕсĕр ӳслесçĕ-ха. Яхăуçалăх органĕсем хăвăртрах акнă куракасен тухăçлăхне ӳстерме кирлĕ мерăсем йышăнмасçĕ. Сăмахран, куракасене апат парассине тата вĕсене пăхса ӳстерессине организацилемесçĕ. Удобренисем сапса апат пани кăна гектартан 10 тонна е ытларах та куракăн ӳсни туса илме пулăшать. Куракасене пĕрлех-мĕн ӳсӳр суркунне тата çулса илнĕ хыçăн кĕркунне тислăк тăкса апат памалла. Вăл тăпра пахалăхне лайăхлатать, ӳсентăрана мĕн кирли—азот, фосфор тата калий унта çителлĕкĕ. Минерала удобренисемпе апат пани те курăк тухăçлăхне ӳстерет.

Куракасене апат парас ĕçе вăрлăх участкисенчене уйăрмах тимлĕн туса иртмелле, вылăх апатчĕ валли акнă участкосенче те начартрах ӳсекен куракасене апат парас пулать.

Яхăуçалăх органĕсемпе вĕсен специалисчĕсем куракасене çулас умĕнхи тата çулнă хыçсăнхи агротехникăлла ĕçсене пурнăçлама колхозсене тăтăшах пулăшса тăма тивĕçлĕ. Чи малтан, вăрлăх участкисене лайăх пăхассине пĕркелемелле. Вĕсене вылăхсем ватасран сыхламалла, ӳтлăх çулма юрамасть. Люцернăна пучăлă куракасене искусственнăй майпа шăрканланма пулăпмалла, вăрлăхлăх хăвараканнăн клевер участкисĕнче ăна вĕлле çурчĕсем илсе тухмалла. Сиен кĕрекен хурткăшшăнăсене тата çукуркăсене вăхăтра пĕтермелле.

Нумай çул ӳсекен куракасен акса тăвас ĕçре машина-трактор станцийĕсен пĕлтерĕшĕ пысăк. Вĕсен-куракасене акас, пухса кĕртес шĕнĕ̆ĕчĕ ĕçсене вăтăрах механизацилемелле. Куракасен акса тăвас тĕлĕнпе малта пыракан колхозсен опытне сарса хăвалăн пурнăçа кĕртин кирлĕ.

Яхăуçалăхне хăвăрт аталантарса пыма çирĕп никĕс тăвасси нумай çул ӳсекен куракасен акассине пĕрлелесе яниччен килет. Куракасем акмалли ӳлăа пусă сăвăрăнăшĕсене тĕрĕс пурнăçлани пур колхозсене те вăйлă тырпул çитĕнтерме, вылăх-чĕрĕх валли апат çителлĕкле хăварме май парĕ.

Совет Союзĕ тăрăх

Стахановла вахтăра

ВЛАДИВОСТОК. «Артемуголь» трестри 3-Ц шахтăри горняксем тата «Сучануголь» трестри 10-мĕш шахтăри горняксем Май уявĕ тĕлне планран ирттерсе темиçе эшелон çĕр кăмăкĕ кăларна пуланă. План ҫĸĕ шахтинче те Май уявĕ ячĕпе стахановла вахтăна тăнă хыçăн пĕр эрне ĕçленни итогĕсене тунă. Апрельтĕн 7 кун хушшинче 3-Ц шахта обязательствăра йышăннинчен 300 тонна нумайрах çĕр кăмăкĕ кăларнă. Çапла вара çак шахта пилĕкмĕш пилĕкçуллăхăн иккăмăш çуличĕ кăларма пилăртнă чухлĕ çĕр кăмăкĕ кăларать.

10-мĕш шахтăра ĕçлекен горняксем те Май уявĕ ячĕпе ирлĕ обязательствăна чысăлăн пурнăçласа пыраççĕ. Вĕсем планран ирттерсе обязательствăра кăтартнинчен виçĕ хут нумайрах кăмăк кăларнă.

ВОЛХОВ (Ленинград облачĕ). Волховри С. М. Киров ячĕпе тăракан алюминти комбинатĕнче Май уявĕ умĕнхи ăмăртура электролиза цехĕн коллективĕ малта пырать.

Кунта алюминти шăратассине чи çĕнĕ технологи тăрăх йĕркеленĕ. Электричество тохĕн вăйне автоматсем йĕркелеçе тăраççĕ, çака вăл производство тăкакĕсене чылай чакарма май парать. Май уявĕ умĕнхи вахтăна тăнăранпа 300 пин киловатт-сехет электроэнерги перекетленĕ.

Заводра алюминти татăкĕсене пĕр чăрăмасăр шăратса кăларманла тунă. Çакна май продукци туса кăларасси чылай ӳснĕ. Апрельтĕн пуçланăранпа 7 кун хушшинче нормăна ирттерсе тултаракан работницăсен хисепĕ 25 процент хушăнна.

Апрелĕн 8-мĕшĕ. (ТАСС).

Пулăçсен çĕнĕ поселокĕ

НАХОДКА (Приморье крайĕ), апрелĕн 8-мĕшĕ. (ТАСС). Находка бухтинче пулăçсем валли çĕнĕ поселок тăваççĕ. Строительсен Майăн 1-мĕшĕ тĕлне пурăнмалли çĕнĕ çуртсем 2 пин тăваткал метр чухлĕ туса пĕтереççинĕн ăмăртаççĕ.

Иртнĕ çулта поселокра пурăнакансем валли темиçе пин тăваткал метр чухлĕ çурт тунă. Поселокра çĕнĕ урамсем пулса тăнă, вĕсем—Тимирязев тата Пржевальский урамĕсем. Çĕнĕ çуртсенче магазинсем, столовăйсем, тĕрлĕрен мастерскойсем уçнă. Поселокра вăтам шкул ĕçлет, шкул сумĕнче интернат пур. Тата ача çыхăнне клуб уçнă. Çĕнĕ мунча ĕçлеме пуçланă. Поселокри çуртсене электричество кĕртнĕ.

Кăçалхи çул иртнĕ тĕле поселокра госпитиннпа тата библиотека туса пĕтереççĕ.

Мускаври «Борец» заводăн механически цехĕнчи токарь В. Разореников, цех начальникĕ В. Палехо тата технолог А. Матвейчев, металлран тĕрăд япаласем тумалли станока лайăхлатаçа, ĕç тухăçăнче нумай ӳстерĕç. Станока лайăхлатничен кашни детале тума 35—40 минут кирлĕ пулнă, халĕ 2—3 минут çеç кирлĕ.

УКЕРЧЕК ÇИНЧЕ (çулахăйри сыпăмăлла): технолог А. Матвейчев, цех начальникĕ В. Палехо тата токарь В. Разоренков.

М. ХАРЛАМПИЕВПА В. КУНОВ фотоукерчĕкĕ (ТАСС фотохроники).

Аслă стройкăра

НОВАЯ КАХОВКА. (ТАСС). Каховкăри гидроэлектростанци строительствинче бетон хурас тĕлĕшше хăрушăн ĕçлеççĕ. Гидростроительсем, малтанхи вăхăтра илнĕ обязательствăна сĕнĕрен пăхса тухса, суçталăк иртичен 410 пин кубометр çеç мар, 450 пин кубометр бетон хума йышăннă.

Бетон хурас ĕç чи малтан судйĕсене иртермелли шлюз тунă çĕрте пуçланнă.

Омельченко, Манукьян тата ытти инженерсем паха ĕç тунă. Вĕсем арматура хатĕрлес тата бетон хурас ĕçе пĕр вăхăтрах туса пымалла. Çапла вара строительсем апрель уйăхĕнче график тăрăх палăртнинчен нумай ытларах бетон хураççĕ.

Экскаваторщиксен Баденков юнташ ертсе пыракан экипажăн шлюз котлованĕн тĕнче тикĕслене тытăнна. Шлюз пуламалли вырăнта ĕçленине пĕр вăхăтрах строительсем гидростанци сурчĕн котлованĕнче тата плотина котлованĕнчен шыв уçласа калама хатĕрленеççĕ.

Бетон илес пымалли вестакада тунă çĕрте йăнăлă ĕçлеççĕ. Бетон завочĕсем патĕнчен пусласа вестакада патне çитичченех чугун çул линийĕ хывма тăпра купаласа çитеççĕ.

Ача яслисене тытса тăма

АЛМА-АТА, апрелĕн 8-мĕшĕ. (ТАСС). Алма-Ата облаçĕнчи яслемпе ачасене ӳсентăрана çитсе тăма тĕлĕнпе 15 пин центнер, çĕрулми 530 центнер, пахча çимĕçсем пĕр пин центнера яхăн тата пĕр миллион та 600 пин тенкĕ укçа уйăрнă.

Электротракторсемпе ĕçлеççĕ

КОРСУНЬ-ШЕВЧЕНКОВСКИ (Киев облаçĕ), апрелĕн 7-мĕшĕ. (ТАСС). Корсунь-Шевченковски МТС ĕçлесе паракан колхозсен ӳй-хирĕсене электротракторсем тухнă. Электротракторсемпе ĕçлесе культиваци тăваççĕ тата сӳреллеççĕ, тĕттирăсем акаççĕ, суха тăваççĕ.

ТАСС корреспонденчĕне каланă тухне Корсунь-Шевченковски МТС директорĕ Яровой юнташ çапла каласа панă:

— Хамăр çĕршывра тунă чи çĕнĕ сăмах техникăра яхăуçалăхĕнче тăвата çул хушши ĕçлени электротракторсемпе штри йышши тракторсенчен нумай лайăхрахине кăтартса пачĕ. Ӳй-хирти ĕçе электротракторсемпе тăвакан колхозсенче, штри йышши тракторсене ĕçлекен колхозсенчинче таналлатарсан, тĕттирăсемпе техникăлă культурăсен тухăçлăхĕ чылай пысăкрах.

Пирĕн МТС ĕçлесе паракан колхозсем яхăуçалăх производствин штри отрасленче те электроэнергипе анăлă çул курраççĕ. Жданов ячĕпе тăракан колхозра 53 электромотор ĕçлет. Электроэнергипе усă курма пуçланăранпа колхозниксен ĕç тухăçлăхĕ чылай ӳснĕ, тĕттирăсемпе техникăлă культурăсен нумайрах пухса кĕртме тытăнна, колхозниксене ĕçкунĕсем тăрăх продуктсем нумайрах валеçсе пама пуçланă.

Кăçал электротракторсемпе иртнĕ сухалчăкем 70 процент ытларах ĕç тумалла пулать. Хĕвăлсем вăхăтра электротрактористсем техникăлă кружокенче вĕренеççĕ, малта пыракансен опытне вĕренсе çитнĕ. Хальхи вăхăтра ӳй-хир ĕçĕсене пĕтĕмпех сехет графикĕ тăрăх туса пыраççĕ. Трактористсем нумайăшĕ сменăри заданине 120—130 процент тултарраççĕ.

Хлопчатник шăтса тухнă

АШХАБАД, апрелĕн 8-мĕшĕ. (ТАСС). Чарджоу облаçĕнчи Керкински районĕнчи Сталини ячĕпе тăракан тата Молотов ячĕпе тăракан колхозсенче хлопчатник шăтса тухнă. Мургаб айăлмăнчи илăçсалăх артелĕсем март уйăхĕн иккĕмĕш пайĕнче акнă участоксенче те хлопчатник шăтса тухнă.

Туркменири мĕнпур районсенчи колхозниксене механизаторсем сураккине хăвăртрах ирттерес тесе тăрăшса ĕçлеççĕ.

Республикăри уй-хирсенче

Калчасене апат параççĕ

ВĂРМАР. Колхозсен суркуннеçи агротехникăлла ĕçсене тума пуçларĕç. Апрелĕн 8-мĕшĕ тĕлне пурĕ 255 гектар çинче кĕркри тырăсен калчине тата нумай çул ӳсекен куракасене удобренисем пани. «Дружба», «Динамо», «Победа», «Маяк», «Свобода» тата Чапаев ячĕпе тăракан колхозсенче калчасем çине тислĕк шĕвенкĕ, лайăх çĕрнĕ тислĕк, кайăк-кĕшĕк тислĕкĕпе минерала удобренисем сапассçĕ.

«Дружба» колхоз кăçал кăшатна кĕркри тулă калчисене — пурĕ 405 гектар çинче минерала удобренисем сапса парать. Ĕлĕк кун хушшинче 115 гектар çинчи калчана удобрени пани. Бригадăсем çак ĕçе тĕлпа туса ирттерме тăрăшаççĕ.

Я. ФОМИН,
яхăуçалăх пайĕн главнăй агрономĕн ĕçĕсене туса пыракан.

* * *

ПЕРВОМАЙСКИ. Суркуннехи ӳй-хир ĕçĕсем чи малтан — Пусть социализма» колхозра пуçланчĕ. Кунта апрелĕн 6-мĕшĕнче ырăш калчине тата нумай çул ӳсекен куракасене вырăнти удобренисемпе апат пама тытăнчĕç. Апрелĕн 8-мĕшĕ тĕлне 60 гектар çинчи калчана апат панă.

Вăйлă тырпулăн пуçарнă кĕрешӳ сарăлсах пырать. Апрелĕн 8-мĕшĕнче калчасене апат пама «Путь к коммунизму», «Пионер», Шверник ячĕпе, Маленков ячĕпе тăракан, «Сталинград» колхозсем пуçларĕç.

Н. АНДРЕЕВ,
районти яхăуçалăх пайĕн заведующийĕ.

* * *

КОМСОМОЛЬСКИ. «Ленинская победа», Киров ячĕпе тăракан, «Гигант» яхăуçалăх артелĕсем ырăш калчине апат пама пуçларĕç. Чи малтан вĕрлăх участокĕнчи калчасене апат параççĕ.

Виçĕ республика ăмăртăвĕ

(1952 çулхи ĕçсен хăшпĕр итогĕсем)

Ĕçсем тунă	Чăваш АССР-ĕ	Мордва АССР-ĕ	Мари АССР-ĕ
1. Тракторсемпе тумалли ĕçсен планне тултарни, çемçе суха çине кусăрса шутласан (процентпа)	101,8	95,1	104,3
2. 15 лаша вăйлĕ тракторпа вăтам шутпа ĕçленĕ (гектарпа)	419	417,8	389
3. «Коммунар» комбайнпа ĕçленĕ (гектар)	98	95,1	165
Самоходлăй комбайнпа ĕçленĕ (гектар)	278	382	302
4. Çурхи тырăсем акмалли плана тултарнă (процентпа)	107,4	102,8	103,3
Кĕркри тырăсем акмалли плана тултарнă (процентпа)	101	100	100
Нумай çул ӳсекен куракасем акмалли плана тултарнă (процентпа)	123	113,1	146
Вылăхсене çитермелли тымăр çимĕçсем акмалли плана тултарнă (процентпа)	101	—	102
Силос культурисем акмалли плана тултарнă (процентпа)	100	84,5	95,7
5. Силос хывмалли плана тултарнă (процентпа)	75,5	55,4	62,8
6. Вырăнти удобренисем хатĕрленĕ тата вĕсемпе усă курнă (процентпа)	77,6	79,2	83,9
7. Тăпрана извĕленĕ (процентпа)	65,5	—	93,2
8. Минерала удобренисем илсе килнĕ (процентпа)	68,4	73,8	89,8
9. Сад-лартмалли плана пурнăçланă (процентпа)	51	36,9	55,9
10. Кĕркри сĕртме тумалли плана тултарнă (процентпа)	72,3	67,4	—
11. Вылăх-чĕрĕх ĕçĕртмелли плана тултарнă (процентпа):			
а) лашасем енĕпе	104,5	104,8	99
б) майăпкаллă шултра вылăхсем енĕпе	92,7	93,3	87
в) сыснасем енĕпе	88,2	80,9	75,5
г) сурăхсем енĕпе	96,8	100,9	94
д) кайăк-кĕшĕк енĕпе	68,8	51,3	33,7
12. Сăвакан кашни ĕнерен сĕт суса илнĕ (килогрампа)	739	924	640
13. Кашни сурăхран çăм касса илнĕ (килогрампа)	1,6	1,7	1,8

Ĕç пуçланчĕ

СĔРПӲ. Сталин ячĕпе тăракан яхăуçалăх артелĕн члешĕсем кăçалхи çурăма ăсăлма тытăнчĕç. Кăçалхи çурăма ăсăлма хатĕрленес тухрĕç. Вăрлăхсене пĕтĕмпех сортласа тасатнă, яхăуçалăх машинисене, ут тавраппе, инвентаре юсанă.

Апрелĕн 6-мĕшĕнче ӳй-хир бригадисем халĕ çеç юртан тăсăлна уйрăм участоксем çинчи кĕркри тырă калчисене минерала удобренисем сапса пама пуçларĕç.

Колхозниксем кăçал кашни гектартан вăтам шутпа 17-шер центнер тĕттирăсем туса илессишĕн кĕреççĕ.

Çак ирттерĕш кунсенче «Сталинец», Хрущев ячĕпе тăракан колхозсем те суркуннеçи ĕçсене пуçларĕç.

Хрущев ячĕпе тăракан колхоз кăçал 300 гектар ытла кĕркри тырăсен калчисене пама пуçларĕ. Минерала удобренисем вĕрт-вĕтттĕн, ӳсентăрасене кирлĕ чухлĕ виçене салларĕç. Юр айăлчен пачăрах тухнă калчасене тата начартрах тăпралă вырăнсене удобренисем, ытларах сапаççĕ.

Социализмла Ĕç Геройĕ В. Ашанин юлташ ертсе пыракан 1-мĕш ӳй-хир бригаличче кĕркри тырăсен калчине апат пама 150 сын тухнă. Вăтам шутпа кашни гектар çине 2-шер центнер аммиак селитрĕ, 2-шер центнер суперфосфат тата 3-шер центнер калий тăварĕ сапăçрĕç.

Кĕркри тырăсем акнă пĕтĕм çĕр лаптăкне колхоз 3—4 ĕç хушшинче удобренисене апат парать.

Н. ЛЕОНИДОВ.

Вăйлă тырпулăн

ВĂРМАР. Сталин ячĕпе тăракан Ленин орденлă колхозри ĕçченсем ӳй-хирти сурăкри ĕçсене чи лайăх срокпа пурнăçлама тăрăшаççĕ. Апрелĕн 7-мĕшĕнче кĕркри тырăсене минерала удобренисемпе апат пама тытăнăç. Минерала удобренисене вĕрт вĕтттĕн, ӳсентăрасене кирлĕ чухлĕ виçене салларĕç. Юр айăлчен пачăрах тухнă калчасене тата начартрах тăпралă вырăнсене удобренисем, ытларах сапаççĕ.

Социализмла Ĕç Геройĕ В. Ашанин юлташ ертсе пыракан 1-мĕш ӳй-хир бригаличче кĕркри тырăсен калчине апат пама 150 сын тухнă. Вăтам шутпа кашни гектар çине 2-шер центнер аммиак селитрĕ, 2-шер центнер суперфосфат тата 3-шер центнер калий тăварĕ сапăçрĕç.

Кĕркри тырăсем акнă пĕтĕм çĕр лаптăкне колхоз 3—4 ĕç хушшинче удобренисене апат парать.

Н. ЛЕОНИДОВ.

Краснодар крайĕнчи курортсенче

Çурăмри санаторисемпе канмалли çуртсем пурте ĕçлеççĕ. Геленджика канакансен вăтамăн ушкăлĕсем килеç çитнĕ. Анапăпа, Ейскри тата Горячий Ключри ытлă санаторисене сезон пуçланă.

Ейскри сенокоса санаторисене канмалли çуртсене кăнакансем ытлă тăвай ӳснĕ. Сочăпа ВЦСПС хăнăçтасисен Долинăна ятлă санатори ӳсеть. Металлургсен, судостроительсен тата ытти-самăр промышленноçăпа работницăсен санаторийĕсене тăваççĕ.

Туапсе патĕнче нефтянниксен «Нефтуг» ятлă канмалли çуртĕнче çĕнĕ корпус ӳса пĕтереççĕ. Алтерти, Горячий Ключри тата Ейскри ытлă санаторисене кăнакансем ытлă тăвай ӳснĕ.

(ТАСС).

ПАРТИ ПУРНӐСӖ

Паянхи сивӗч ыйтусем

Пурӑнмалли суртсене юсавлӑ тытса усрасси

Пирӗн сӗршывра пурнӑлакан суртсен хӑрлас ӗç анлӑ сарӑлма, сывлӑмлӑ пӗрлех ӗнтӗ комфортлӑ пулма тивӗç. Вӗсенче чылай ӗнтӗ ирӗклӗ пурнӑçлакан учреждениен служебнӑй помещенийӗсем суртсем. Сак суртсене тӗрлӗлӗ тытса усрас пулать. Сӑмах уйӑ вырӑнти Советсен тата предприятиесенче учреждени руководителӗсен пысӑк задачи. Суртсене юсавлӑ усрас ӗç общественность та актив ӑстӑшӑнах тивӗçӗ.

Пирӗн республикӑри чылай хуласенче общественнӑй суртсене лайӑх тытса усрасçӗ. Сакӑнта пӗрлех хуласемпе посёлоксенче хӑйнӑ̆ка тухнӑ суртсем те сахал мар-ха. Шупашкарти Волгострой управленийӗн 11-мӗш суртӗ пурӑнакан Ф. Арсентьев хӑтлӑ ӗçлекине сӑпӑлать: «Вӗсӗ пурӑнмалли суртсене юсама ӗçлеççӗ. Сакӑн суртӗн ӑшӗччӑлӑн тӗкмелли лайӑхсем сӗрӗк. Суртӗн волопровод тепчисе çук хушши ӗнтӗ ӗçлемеçӗ. Ку суртӗ 1950 çултанпа кашни çулах юсаççӗ. Ана юсама хулари пурӑнмалли суртсен управленийӗ 1950 çулта 12 пин тенкӗ, 1951 çулта 25.306 пин тенкӗ, 1953 çулта çирӗм пин тенке яхӑн расхоланӑ. Сак уйӑрма тирпейлӗн те перекеткӑн çул кӳрнӗ пулсан, ана тӗрӗпе илесен, лайӑхах юсаса çитермеç-ши каялла. Анчах пурӑнмалли суртсен управленийӗ ку суртӑ юсас пирки ремонтнӑй квартурла калӗпӗ тухса ӑна ухçа парать те, савӑнтах лӑпланса каять. Ремонтлай квартир мара ӗлкӗнсе ӑна суртӑ юсанӑ ӗлӗк тӑвать, тӑвиппе ыйтӑк пулнӑ ситменлӗксен сӑлахисем пулаççӗ. Сакӑн суртӑн ӑшӗччӑлӑн системине мӗнле юсаканнине курма пулать: Ана 1951 çулта юсама тытӑннӑ, 1952 çулта юсаса пӗтермӗ тесе шутланӑ, ӗçе ана. Ёç ирсен, ку система уйӑрах хваттерсене çеç ӑшӑтни палӑрнӑ, вунпӗр пулӑмри радиаторсем ӑшӑтаççӗ. Ыйтӑ пирки хулари пурӑнмалли суртсен управленине темçе сыпӑ пырса жалоба пана. Кӗчегарӑма мотор партӑкӗ ыйсӑнах кӑна çав сивӗ пулӗçкене пӗртак ӑша пыçӑ пуçланӑ. Анчах икӗ-виçӗ уйӑхран, сивӗ-ши, мотор ӗçлеттерине чарнӑ. Сак ӗнертӑран пурӑнакăн суртсен управленийӗ те, ремонтлай квартур та юсай ӗçлеçе тӑнӑ̆ таваçсӗмӗн тӑрӑхланнӑн лайӑх кӑрӑнать. Ремонтлай квартир пӗр-пӗр суртӑ та юсама бригада уйӑрать, пӗтӗмпех бригадир çине шанать, унта ӗç мӗнле пынине тӑтӑшах тӗрӗклеменçӗ. Ку ӗçе управленьлăн суртсен управленийӗ те сахал хуттӑнать.

Суртсене юсас ӗçри тӗпӗр пысӑк ситменлӗх вӑл—çак ӗçе сӑлтӑлăн тӑрăшшӗех тус пыманни пулать. Сӑлтӑлăнакăн калтăкăн уйăлăнсене суртсене юсас ӗç пăчах чăрăнса ларать, суркунне тата çулла суртсене сахал юсаççӗ, кӗркунне ситсен тин, санталăк сивӗтсен, суртсене юсама «тикеççӗ». Сакăн пек пӗр тăвăкăрта сеç суртсене юсани пӗр пӗр тикӗс туса пыма чăрмантарать, çавна пулăç хăшпӗр суртсене начар юсаççӗ. Акă халӗ сурхи кунсем çитрӗç. Суртсене юсас ӗç анлă сарăлмалла ӗнтӗ. Анчах уйрăм хуласен коммуналлăй хуçалăх пайӗсем кăсал хăш суртсе тӗрӗпен юсамаллине, хăш суртсе çулленех юсас ӗçе пуçăнма чарса тӑратăр. Суртсене юсакăн ӗçлесе пынă чухне тӑрăтăр. Суртсене юсака ӗçлесе патне строительство материалӗсемпе ялсе пырас ӗçе те пăхах организацилемеç.

Сурхи кунсем çитнӗ май суртсем тăнрашӗнчи тасамалăхсене цӗтӗмлех тасатас пулать. Суртсен управленийӗсем пысӑруялă пулсан, суртра тата унăн тирпейлӗ санитарăн енӗпе ӗçлеçе тăвать тата пурăнакансене хутшăнтарсан, çак ӗçе хăвăртах тума пулать.

Коммуналлă суртă тирпейлĕ тытса усрасси тата пурăнакансенчен нумай кирлет. Суртра пурăнакан кашни çын хăйĕн хваттерне, коридорсене, кăкăртине тата тата пĕрккалĕ тытма тăрăшсан, суртă нумай уйăрса параççĕ. Сăн уçса-тенкĕне перекеткĕн çул кӳрса, суртсене юсамалли плансене вăхăтра пурнăçламалла. Ку плансене ăнăçлăн пурнăçласа пырас тĕлĕшпе выляртă Советсен исполкомĕсемне вĕсен коммуналлăх хуçалăх пайĕсен опективăсĕ ӗçлес пулать.

Докладсем тăрăх тухса калаканисем «Сăмăрăк гвардийĕ», «Хурçă мĕнле хĕрнĕ», «Чайка», «Ылтăн çăттăр кавалерĕ», «Мускавран инçетре» ятлă кĕнекесем самăркасене коммунизма воспитани парас ĕçре пысăк вырăн пыншăнса тăнине пăхăртĕрç.

Конференцине 150 çынна яхăн пуçтĕ.

Г. КРАСНОВ.

И. В. Сталин юлташăн произведенине вĕренеççĕ

СЕНТЕР, КПСС райкомĕн штатра ҫӳлĕн лекторĕсем пухăнăп уйăхсенче И. В. Сталин юлташăн «СССР Союзĕнчи социализмăн экономикăлăх проблемисемĕ» ятлă произведенине тăрăх 42 лекци тата партăн XIX-мĕш съезчĕн материалĕсемпе çинчен 918 хоклалла лекци ирттерĕç. КПСС райкомĕн секретарĕ М. Конаров 17 лекци, райсовет исполкомĕн вырăнти промышленность пайĕн заведующийĕ А. Астров—9, МТС директорĕ А. Кузнецов 11 лекци туса панă.

ВЛКСМ обкомĕн штатра тăван лекторĕ Н. Алексеев Ильинăкăри клубра, санаторинче тата «Хлебороб» колхозра «И. В. Сталин юлташ социализмăн коммунизма куçма маттăнăлăх кирлĕ ҫӗн уçлăхсем çинчен темăна 4 лекци туса панă, вăл лекцисенче 420 çын пулнă.

А. НАХОВСКИЙ.

КАЛИНИНО. Районти сыхăну кантурĕнче ĕçлекенсем партăн XIX-мĕш съезчĕн материалĕсене вĕренеççĕ. Кружокра 18 çын, ну шутра 4 коммунист, 5 комсомолец. Кружок руководителĕ вăтам шкулта учительница А. Федорова юлташ занятисене лайăх ирттерет. Аталанăнăй шутсене тĕлĕнми пекех парать. Калаçнине пурне те хутшăтарассинчех тăрăшать. Вĕренекенсен пурте занятисене конспектсем сыпса пыраççĕ.

Кружок членĕсем юлашки вăхăтра СССР Советĕн Верховнăй Советĕн тăватăлăмĕш сесси решенийĕсене, И. В. Сталина пытарнă çын хурăлăхăн митингĕна Г. М. Маленков, Л. П. Берия, В. М. Молотов юлташсен калăна сăмахсене вĕренчĕç.

Ирĕклĕ обществаçсен ĕçĕсем çинчен

КАНАШ. КПСС хула комитечĕн VII-мĕш пленумĕ ирĕклĕ обществаллă организацисен ĕçне лайăлхатăлăн мерăсем çинчен парти хула комитечĕн секретарĕ Н. Ласточкин юлташ тăвă докслада сӳтсе явăрĕ.

Дослаф, Хĕрлĕ Хĕрес пуçламăш организацийĕсем тата физкультурăпа спорт коллективĕсем, парти организацийĕсем ӗртĕе пынине, хăйсен ĕçне чылай-лайăлатнă. Дослаф чылай пуçламăш организацийĕсем сумĕнче стрелковăй, ПВХО. радиотехнине телетрафиетĕн, мотоциклетсен, авиамоделистсен кружокĕсем ĕçлеççĕ. Кăçăра 52 физкультура коллективĕ тăнă. Вĕсенче ГТО, БГТО значокĕсемпе, разрядăпа-спортсменсене тата обществăлă инструкторсене сахал мар хатĕрленĕ.

Хула комитечĕн пленумĕ ирĕклĕ организацисен ĕçĕне пысăк ситменлĕхсем пурринне палăртрĕ, вĕсен ĕçĕсене лайăлатма пулăшакан тивĕçлĕ решени йышăнчĕ.

Истори учителĕсен семинарĕ

КПСС Элĕк райкомĕ шкулсенче историне СССР Конституцине вĕрентекен учительсен семинарне ирттерчĕ. Семинарта пулинсем «СССР Союзне аталантарманăн пилĕкĕмĕш пилĕк çуллăх план—социализмăн коммунизма куçмалăн пысăк утăмĕ» темăна лекци илтерĕç. Опытлă учительница Ивановская юлташ «Нетфуляна пуçтарăнăçлă ĕçлени» ятлă докладне тăрăх конференцине шкулта вĕрентекелли методика çинчен доклад туса пачĕ.

Учительсем хăйсен ĕçĕнчи пĕр-пĕрин опыченне палăнăрĕç. Илăкăна юлташ историне СССР Конституци урокĕсене кăсаведени материалĕсеммне ăсăй мĕнле усă курни çинчен каласа пачĕ.

В. ПЕТРОВ.

Комсомол вăйĕ— парти ертсе пынинче

Ленин ячĕпе тăван колхозри комсомол организацийĕ, парти организацийĕн ертсе пынипе, яти самăркене, хăнусăхăйне пысăк ӑстăпăпсем туна малалăхсем тăвать. Ку ӑстăпăпсем ĕçлекенсен хăюр-жизнерадостне кĕнекесем пулаçа парать. Пĕрлешсе кино курас ĕçе йĕркеленĕç.

Сысна ферминче ĕçлекен самăркесен хастарлăхĕ те пысăк. Иртнĕ çулта О. Убасева юлташ 8 сысна аминчен 119 çура, А. Горшкова юлташ 10 сысна аминчен 154 çура, К. Архилина юлташ 9 аманран 130 çура илнĕ.

Комсомол организацийĕ вăрман хатĕрленине активлă хутшăнчĕ. Вăрманта 15 комсомолец, союзра тăван 75 самăрăк ĕçлерĕ. Комсомол группин организаторĕ И. Немцев, Ф. Чернов, М. Патчин, А. Ларлин комсомолсемпе вăрман туррисене плана 100—125-шер процент ытла тултарса ирттĕç. Колхоз вăрман хатĕрлев планне мартăн 25-мĕшĕнче тултарчĕ.

Комсомолсемпе союзра тăван самăркене вĕренме вĕçĕ кружок организацилеме. Партин XIX-мĕш съезчĕн решенийĕсене 11 комсомолец хăрнăр хăй тĕлĕнĕ вĕренет.

«Колхозник» спорт обществанче Досаф организацийĕн сителĕкĕр ĕçлеççĕ. Вĕсем ĕçĕне комсомол организацийĕ сахал интереслĕнет, парторганизацин те çивĕçĕ нумай пăмасть. Политкружоксенче кружоксен ĕçĕнче те пысăк ситменлĕхсем пур. КПСС членĕ М. Кузнецов юлташ ертсе пыраканăн кружокра занятисем ĕçреклĕ иртмеççĕ. Фермăсенче 4 комсомолец çеç ĕçлет.

Комсомол вăйĕ—парти ертсе пынинче. Самăркесене политикăлла воспитанипа, производствăлă, техникăна, сĕрĕç наукине тĕнчи вĕрентекешĕн кулленех тăрăшмалла. Самăркесен хушшинче яланах пулса, вĕсене Коммунистсен партийĕнче Совет правительствин политики çинчен, партин XIX-мĕш съезчĕ халхулăх умне калăнса тăратнă тата колхоз умĕнче тăракан задачăсем çинчен тăтăшах анлăнтарса панă.

П. МИХАЙЛОВ,
ВЛКСМ райкомĕн секретарĕ.
П. ТЕПЛОВ,
КПСС райкомĕн инструкторĕ.
Елчĕк районĕ.

Агитаторсен канашлăвĕсем

КРАСНОАРМЕЙСКИЙ. КПСС райкомĕ Супар тата Алманч ялĕсенчи агитаторсен семинарне ирттерчĕ. Агитаторсен халăхи вăхăтри задачисем çинчен КПСС райкомĕн пропагандăна агитации пайĕн заведующийĕ Константинов юлташ доклад туса пачĕ. К. Иванов, В. Степанов, А. Иванов агитаторсем хăйсен ĕçлеме палланăтпăрĕç, ĕçри ситменлĕхсене кăтартса хăварчĕç.

Ку ял Советĕсенчи агитаторсенчен нумайăшĕ суракки вăхăтĕнче массăллă-политикăллă ĕçе мĕнле майсемпе туса ирттермелли пĕлмеççĕ, колхозниксем хушшинче сахал пулаççĕ. Агитаторсене ĕçлеме пулăшакăн парторгсенăн пухăнăвĕсене çӳрекен библиотека йĕркеленĕ, вĕсенчине вăтам фермăра ĕçлекенсене хăçан-кăçаранлине кĕнекесем вуласа парать. Пĕрлешсе кино курас ĕçе йĕркеленĕç.

Сысна ферминче ĕçлекен самăркасен хастарлăхĕ те пысăк. Иртнĕ çулта О. Убасева юлташ 8 сысна аминчен 119 çура, А. Горшкова юлташ 10 сысна аминчен 154 çура, К. Архилина юлташ 9 аманран 130 çура илнĕ.

Комсомол организацийĕ вăрман хатĕрленине активлă хутшăнчĕ. Вăрманта 15 комсомолец, союзра тăван 75 самăрăк ĕçлерĕ. Комсомол группин организаторĕ И. Немцев, Ф. Чернов, М. Патчин, А. Ларлин комсомолсемпе вăрман туррисене плана 100—125-шер процент ытла тултарса ирттерĕç. Колхоз вăрман хатĕрлев планне мартăн 25-мĕшĕнче тултарчĕ.

Комсомолсемпе союзра тăван самăркене вĕренме вĕçĕ кружок организацилеме. Партин XIX-мĕш съезчĕн решенийĕсене 11 комсомолец хăрнăр хăй тĕлĕнĕ вĕренет.

«Колхозник» спорт обществанче Досаф организацийĕн сителĕкĕр ĕçлеççĕ. Вĕсем ĕçĕне комсомол организацийĕ сахал интереслĕнет, парторганизацин те çивĕçĕ нумай пăмасть. Политкружоксенче кружоксен ĕçĕнче те пысăк ситменлĕхсем пур. КПСС членĕ М. Кузнецов юлташ ертсе пыраканăн кружокра занятисем ĕçреклĕ иртмеççĕ. Фермăсенче 4 комсомолец çеç ĕçлет.

Комсомол вăйĕ—парти ертсе пынинче. Самăркесене политикăлла воспитанипа, производствăлă, техникăна, сĕрĕç наукине тĕнчи вĕрентекешĕн кулленех тăрăшмалла. Самăркесен хушшинче яланах пулса, вĕсене Коммунистсен партийĕнче Совет правительствин политики çинчен, партин XIX-мĕш съезчĕ халхулăх умне калăнса тăратнă тата колхоз умĕнче тăракан задачăсем çинчен тăтăшах анлăнтарса панă.

П. МИХАЙЛОВ,
ВЛКСМ райкомĕн секретарĕ.
П. ТЕПЛОВ,
КПСС райкомĕн инструкторĕ.
Елчĕк районĕ.

ЕЛЧĔК. КПСС райкомĕ агитаторсен радионти канăвăлăнне ирттерчĕ. Унта çуракăнне хатĕрленне ирттерĕç тапхăрта агитаторсем умĕнче тăракан задачăсем çинчен сӳтсе явăрĕç.

Тухса калаканисем КПСС райкомĕ агитаторсемне семинарта-райсовет исполкомĕн инструкторĕсем сайра-хутра кăна пулаççĕ. Ку канашлăва та агитаторсем сахал пухăнаççĕ.

В. ИВАНОВ.

Хулари агитаторсен пухăвĕ

Апрелĕн 8-мĕшĕнче Шупашкар хулинчи агитаторсен пухăвĕ пулчĕ. Хулари халăх хушшинче политикăлла агитации ĕçне туса пыракăн мĕнле тăнăн тата агитаторсен халăхăн тăвакăнне сăнлани çинчен КПСС хула комитечĕн секретарĕ А. Шевчков юлташ доклад туса пачĕ.

Вулакансен конференцийĕ

ÇĔРПӲ. Районти культура çуртĕнче «Ленинпа Сталин самăркене коммунизма воспитани параçси çинчен» тема тăрăх вулакансен конференцийĕ пуçлса иртрĕ.

Конференцине «Коммунистсен партийĕ—комсомола ертсе пыракан», «Культурăпа наука пĕлĕшĕсенче хĕçпăлланăсен», «Самăркене коммунизма воспитани параçси», «Самăркене коммунизма воспитани параçси» тĕрĕк тăрăх докладсем туса пачĕç.

Халăхсен туслăхĕн советла идеологийĕ

Пирĕн сĕршывра социализм ĕçтĕринче пуçа çĕнĕ, социализма идеологи пĕр пĕчĕк пуçлуса тăрать. Сак идеологи çирĕп имĕçĕ вăл—марксизм-ленинизм.

Советла идеологи—ăна малта пыракан прогрессивлă идеологи. Сакă вăл мĕнпур расăсенче пынисен пĕртăнăлăх идеологийĕ, халăхсен туслăхĕн идеологийĕ. Вăл социальнăй тата национăлăх пусмăрăлăха хирĕç, сынсен ăс-тĕнĕчĕн уйрăм харăлăлăха, национализмпа тата шăтăк шовинизмпа хирĕç пынă. Коммунистсен партийĕ ертсе пынăç. Партин пирĕн сĕршывăн ĕçĕнче тăвакан политикине пурнăçлакан совет правительствин политикине хирĕçлĕ пынă чухне пирĕн сĕршывра çĕнĕ, социализмăпа пуçса тĕрĕкленĕçĕ. Вĕсем кирек мĕнле буржуазла наципи те пĕтĕçтăлĕрех тата тĕрĕкленĕрех.

Социализмăпа мĕнпур наципесемĕн тĕнчери чи малта пыракан общество тата государство стройĕ çирĕпленĕ тытăнса тăнă пысăк çĕнтерӳ пулать. Унта эксплуататорла класссем çук. Тĕнчери халăхсем хушшинче хирĕçĕлĕке палăраканăсем тусăн шыкăс та ăнтăç эксплуататорла класссем пулаççĕ. Пирĕн сĕршывăнăлла национăлăх аталанăнă промышленность, механизацилеменă шуттра илхулăхăлăх, халăхсен пуян культури, формăн тĕлĕнтĕпе национăлăх, содержанăн тĕлĕнтĕ социалăнăлла культури пур.

Пирĕн асăлă Тăван сĕршывра халăхсен пĕрлехи пурнăç интересĕсемпе национăлăх йĕлăкĕсем тачă сыхăнса пĕрлешнĕ. Сакă вăл совет обществăн морăлăлă-политикăлăла пĕрлĕхĕ. Совет Союзĕнчи халăхсен çивĕч туслăхĕпе тата чĕрĕ вăй парса тăнăçлăн аталанăвĕпе политикăлăла пĕрлĕхĕ. Коммунистсен партийĕн наци политикăлăла пĕрлĕхĕ—В. И. Ленинăн, И. В. Сталин туса хăтăрленă наци мĕнпур халăх теорийĕ çукăть. Наци мĕнпур теорийĕ пролетарлăн революци çинчен ленинизмăн теорийĕпе-ленинăлăла пĕрлĕхĕ пăрăнăçлă пулăшăвĕпе туса тăрать.

Халăхсен туслăхĕн советла идеологийĕ наципа воспитани парса ситĕнтерĕç Совет Союзĕнчи цивĕч наципесем, асăлă пăрăç ăнăçлăн аталанаççĕ. Коммунистсен партийĕ ертсе пынипе, халăхсен туслăхĕпе интернационализм принципийĕсенчен, Совет государствин ленинла-сталинла наци политикинчен канăлма чакмасăр пăхнипе хирĕç пăртак кĕрешет тата малалне те кĕрешĕ.

Совет общественнăй буржуазла идеологи пулнăçла тăма, национализмпа космополитизмăн реакцилле идейисене сарма класслă кирлĕ çук. Анчах та пирĕн обществăра çынсен хăшпĕр пайĕн йс-тĕнĕнче çаплах капиталлăн колашнисем тăсăлма тăнине, çаксене вĕсĕмĕн тăмăнтăлă капиталлăмла йĕрпа-тавралăх пур майсене те чĕртсе яма тăрăшнине маймă юрамасть. Энер пирĕн пата тулаш енчен, ют шухăшăмсем килсе кĕрсерĕн хăтăлăç теме пултарăмастăр.

Капиталлăмла йĕрпа-тавралăх пирĕн социалăмла строй хăвартне хаваттăс тесе пур майсеме те усă курма тăрăшатăр, вăл пирĕн сĕршыва шпионсем, диверсантсем яма тăрăшатъ, идеологи тĕлĕнĕпе тĕрексĕр сынсеме, национализма тĕшмĕш-ле сынсеме, буржуазла шухăш тата буржуазла мораль тытăкăн сынсеме, карьеристсеме, пăсăлăç кайăк сынсеме усă курма тăрăшать. Сăвăнта та политикăна тĕлĕнмĕллĕн ялăнах сыхă пулаçи вăл совет сынниксĕмĕн, вĕсем кирек мĕнле вырăнта ĕçлесĕç пулсан та, пиртĕ кирлĕ пахалăх пулса тăрать.

Государствăпа хăрушăлăхăн органĕсенче ĕçлекен тăмăн Ишшин ялханăй авантюристсем ,ултăлăй майпа слелстви тунă, нацинсен хушшинче социалăмла идеологи пит шухăшăмсем, хирĕçĕсем сарма хăтăланă. Вĕсем социалăмласа националăх пăхăнăвĕ ĕçлекенсене обмобрĕнĕ-пĕнĕ, çапла вара Совет государствин интерессĕсене сиен кӳнĕ. Халăхăн вăрттăн тăшманĕсен ĕçĕнчен пăрăнсан Совет государствин халăхсен туслăхĕпе çĕнĕ те пуххалă çĕнтерӳсем туклăн шанăç пулсă тăрать.

(«ПРАВДА», апрелĕн 7-мĕшĕнчи уместать).

Политехникăлла вĕренĕве кусас ыйтупа пулнă конференци

«Шур сивĕç те пăхăр парăнăк шухăша социализмăпа воспитанипа пăрас ĕçне малалла лайăхлатас тата вăтам шкултан вĕренсе тухăхансене професси сăлăнăç ивне условиен туса пăрас тесе, вăтам шкулта политехникăлла вĕренĕве пурнăçлама тытăнăмалла тата пур-тĕрĕс политехникăлла вĕренĕве кусма кирлĕ ĕçсем тума ирттермелле,—тенĕ партăн XIX-мĕш съезчĕ пиллăкмĕш пилĕк çуллăх план тĕлĕнше пана директивăсенче.

Сак кăтартăна пурнăçлас енĕпе пирĕн республикăри чылай шкулсенчи учительсем тăрăшса ĕçлеççĕ. Шупашкарти 6-мĕш вăтам шкулта физика вĕрентекенне Корнюшина Григорьевăн, 4-мĕш вăтам шкулти учительница Петрова, Йĕпреçри вăтам шкулти учитель Тепловскийăн вăтанăсем вĕрентее ĕçре политехникăлла вĕренĕве кусас енĕпе хăшпĕр ĕçсем тума пуçтарнă. Вĕсем физика урокĕсенче опытсем ыталарах тăваççĕ, вĕренекенсене заводсемпе ытти предприятисене экскурсине илсе çӳреççĕ, ачасене физика теорине вĕрентнине пĕрлех, çав теори практикăра мĕнле пурнăçланса пынине палăлаттарсаççĕ. Сакăн пек ĕçсем туса ирттерни вĕренекенсене урокра илнĕ пĕлӳсене тарăнлатма, пĕлӳсенпе сирĕлентме пулăшатъ. Политехникăлла вĕренĕве кусас ĕçсене туса пырас енĕпе халăхăн вăхăтра учительсен опыт сахал-ха. Савăнпа та вĕсем ку енĕпе кĕр-пĕрин опычĕне палланма тăрăшаççĕ.

Сак кăтартăна пурнăçлакан педагогика институтĕнче политехникăлла вĕренĕве мĕнле пĕрлелес ыйтупа вăтам шкулсенче физика вĕрентекен учительсен конференцийĕ пуçса иртрĕ. Унта Шупашкарти татăнăçлă вăтам шкулсен учительĕсем 20 çын пухăнăçĕ. Конференцине политехникăлла вĕренĕве мĕнле пĕрлелесси тата, ку тĕлĕнше физика учителĕсем умĕнче мĕнле задачăсем тăни çинчен педагогика институтĕн аслă преподавателĕ Е. Баранов юлтан доклад туса пачĕ.

Сак доклад тăрăх туса калаçа, Пĕтреçри вăтам шкул учителĕ Тепловскийăн юлтан хăйĕн ĕçне палăлаттарчĕ. Вăл сак шкула вĕрентме пынă чухне унти физика кабинетĕнче ытмĕнле приборсем те пуçман. Приборсем çук чухне вара физикăна Анăçла вĕрентме май çук. Савăнпа та вăл шкулта вĕренекенсемне пĕрле приборсем тума тытăнă.

— Малтан энер чи çăмăл хатĕрленчен тытăнтăмăр,—терĕ Тепловскийăн юлтан.— Галилей лаборатори тата вăхăта виçме пысăк маятник туратăр, вăл шаккаçа. Лайăхăт шутланине пĕтĕм класс итлет. Каçахха хăтăлăрах приборсем тума пуçлатăмăр, оптика тенкелĕ тата гальванометр туратăр. Кабинетра ĕçлеме электрит чество кирлĕ. Вара энер бензинна ĕçлекен двигатель илтĕмĕр, унтан генератор туптăмăр. Лашă вăтти пулнă çĕрте шкул валли пĕчĕк электростанци тума ларттăмăр. Ку электростанци пĕтĕм шкула çутатмалăх электричество энергийĕ парать.

Пирĕн генератор 120 вольтлă ток парăç-тăрать. Физика кабинетĕнче опытсем тума кун пек ток юрăхлă мар. Савăнпа та пирĕн хамăрăнах трансформатор тумалла пулчĕ. Халĕ трансформатор ĕçленипе энер хамăр кабинетра хуть те мĕнле вольтлă ток та илме пултăратпăр.

Приборсем тупă чухне ачасем тĕрлĕ инструментсене тытăçалăç, вĕсемне ĕçлеме вĕрентеç пынăç.

Халĕ энер вĕренӳ программинче палăртнă мĕнпур опытсене хамăр хатĕрленĕ приборсемпех тума пултаратпăр. Лабораторири ĕçсене, пурне те тенĕ пекех, çав приборсемпе тăвăтпăр. Юлашки вăхăтра физика кабинетĕ валли промышленность туса калаçнă приборсене те тупăнтăмăр. Шкул валли калаçакан кино аппаратне илтĕмĕр.

Тепловскийăн юлтан хыççăн конференцине ытти учительсем те политехникăлла вĕренĕве кусас тĕллĕпе тунă малтанăн ĕçсем çинчен каласа панăç. Вĕсем шкулсенче техника кружокĕсем организацилени, ачасене практика ĕçĕсемпе техникăна палланăтăрăн усăлла пулни çинчен калаçарç.

Конференцине пухăнăнă учительсем педагогика институтĕнчи лабораторичи ĕçсемпе, радиоэлла, рентген установкине палланăрç. Вильсон камери мĕнле ĕçленине курчĕç.

Юлашкинчен учительсене икĕ кинокартина: фотоэлементпа мĕн-мĕн тума май килнине паллаштаркан тата сут тăнче çинчен калакан фильмсем кăтартрç.

Ф. НУЗЬМИН.

Экзамена хатĕрленеççĕ

Шупашкарти çĕрачасен 3-мĕш номерлĕ вăтам шкулĕнче экзамена хатĕрленес ĕç анлă сарăлнă. Х-мĕш класа çĕренекенсен аттестат илмелли экзаменсене тытма уйрăмах хытă тăрăшса хатĕрленеççĕ. Вĕсем халĕ вĕрентекен материалсене лайăхрах йĕналаса, хăйсенчен вĕренниесене тепĕр хут аса илес тĕллĕпе те пикенсе ĕçлеççĕ.

Сак куçенче шкул директорĕ Х-мĕш класра вĕренекенсемпе анăç-амшĕсен пухăвне ирттерĕç. Пухура шкулти пур учительсем те пулчĕç. Экзаменсене мĕнле хатĕрлени çинчен класс руководителĕ Н. М. Максимова юлташ калаçа панă. Шкул директорĕ В. И. Кĕлзова юлтан та ытти учительсем çĕрачасене тата ун тиклĕрех вĕренме, экзаменсем тытма лайăх хатĕрленме чĕнĕç.

Шкулта учительсен канăл докладчине вĕрекленĕç. Дежурнăй-учительсен ăнăçленсене хатĕрленекеç, çĕрачасене контрольлăнипе ирттерĕç, халĕ вĕренекен çĕнĕ материалсене лайăхрах йĕналаса пулăшаççĕ.

Н. ИЛЬИН.

ПАРТИ ПУРНӐСӖ

Паянхи сивӗч ыйтусем

Пурӑнмалли суртсене юсавлӑ тытса усрасси

Пирӗн сӗршывра пурнӑлакан суртсен хӑрлас ӗç анлӑ сарӑлма, сывлӑмлӑ пӗрлех ӗнтӗ комфортлӑ пулма тивӗç. Вӗсенче чылай ӗнтӗ ирӗклӗ пурнӑçлакан учреждениен служебнӑй помещенийӗсем суртсем. Сак суртсене тӗрлӗлӗ тытса усрас пулать. Сӑмах уйӑ вырӑнти Советсен тата предприятиесенче учреждени руководителӗсен пысӑк задачи. Суртсене юсавлӑ усрас ӗç общественность та актив ӑстӑшӑнах тивӗçӗ.

Пирӗн республикӑри чылай хуласенче общественнӑй суртсене лайӑх тытса усрасçӗ. Сакӑнта пӗрлех хуласемпе посёлоксенче хӑйнӑ̆ка тухнӑ суртсем те сахал мар-ха. Шупашкарти Волгострой управленийӗн 11-мӗш суртӗ пурӑнакан Ф. Арсентьев хӑтлӑ ӗçлекине сӑпӑлать: «Вӗсӗ пурӑнмалли суртсене юсама ӗçлеççӗ. Сакӑн суртӗн ӑшӗччӑлӑн тӗкмелли лайӑхсем сӗрӗк. Суртӗн волопровод тепчисе çук хушши ӗнтӗ ӗçлемеçӗ. Ку суртӗ 1950 çултанпа кашни çулах юсаççӗ. Ана юсама хулари пурӑнмалли суртсен управленийӗ 1950 çулта 12 пин тенкӗ, 1951 çулта 25.306 пин тенкӗ, 1953 çулта çирӗм пин тенке яхӑн расхоланӑ. Сак уйӑрма тирпейлӗн те перекеткӑн çул кӳрнӗ пулсан, ана тӗрӗпе илесен, лайӑхах юсаса çитермеç-ши каялла. Анчах пурӑнмалли суртсен управленийӗ ку суртӑ юсас пирки ремонтнӑй квартурла калӗпӗ тухса ӑна ухçа парать те, савӑнтах лӑпланса каять. Ремонтлай квартир мара ӗлкӗнсе ӑна суртӑ юсанӑ ӗлӗк тӑвать, тӑвиппе ыйтӑк пулнӑ ситменлӗксен сӑлахисем пулаççӗ. Сакӑн суртӑн ӑшӗччӑлӑн системине мӗнле юсаканнине курма пулать: Ана 1951 çулта юсама тытӑннӑ, 1952 çулта юсаса пӗтермӗ тесе шутланӑ, ӗçе ана. Ёç ирсен, ку система уйӑрах хваттерсене çеç ӑшӑтни палӑрнӑ, вунпӗр пулӑмри радиаторсем ӑшӑтаççӗ. Ыйтӑ пирки хулари пурӑнмалли суртсен управленине темçе сыпӑ пырса жалоба пана. Кӗчегарӑма мотор партӑкӗ ыйсӑнах кӑна çав сивӗ пулӗçкене пӗртак ӑша пыçӑ пуçланӑ. Анчах икӗ-виçӗ уйӑхран, сивӗ-ши, мотор ӗçлеттерине чарнӑ. Сак ӗнертӑран пурӑнакăн суртсен управленийӗ те, ремонтлай квартур та юсай ӗçлеçе тӑнӑ̆ таваçсӗмӗн тӑрӑхланнӑн лайӑх кӑрӑнать. Ремонтлай квартир пӗр-пӗр суртӑ та юсама бригада уйӑрать, пӗтӗмпех бригадир çине шанать, унта ӗç мӗнле пынине тӑтӑшах тӗрӗклеменçӗ. Ку ӗçе управленьлăн суртсен управленийӗ те сахал хуттӑнать.

Суртсене юсас ӗçри тӗпӗр пысӑк ситменлӗх вӑл—çак ӗçе сӑлтӑлăн тӑрăшшӗех тус пыманни пулать. Сӑлтӑлăнакăн калтăкăн уйăлăнсене суртсене юсас ӗç пăчах чăрăнса ларать, суркунне тата çулла суртсене сахал юсаççӗ, кӗркунне ситсен тин, санталăк сивӗтсен, суртсене юсама «тикеççӗ». Сакăн пек пӗр тăвăкăрта сеç суртсене юсани пӗр пӗр тикӗс туса пыма чăрмантарать, çавна пулăç хăшпӗр суртсене начар юсаççӗ. Акă халӗ сурхи кунсем çитрӗç. Суртсене юсас ӗç анлă сарăлмалла ӗнтӗ. Анчах уйрăм хуласен коммуналлăй хуçалăх пайӗсем кăсал хăш суртсе тӗрӗпен юсамаллине, хăш суртсе çулленех юсас ӗçе пуçăнма чарса тӑратăр. Суртсене юсакăн ӗçлесе пынă чухне тӑрăтăр. Суртсене юсака ӗçлесе патне строительство материалӗсемпе ялсе пырас ӗçе те пăхах организацилемеç.

Сурхи кунсем çитнӗ май суртсем тăнрашӗнчи тасамалăхсене цӗтӗмлех тасатас пулать. Суртсен управленийӗсем пысӑруялă пулсан, суртра тата унăн тирпейлӗ санитарăн енӗпе ӗçлеçе тăвать тата пурăнакансене хутшăнтарсан, çак ӗçе хăвăртах тума пулать.

Коммуналлă суртă тирпейлĕ тытса усрасси тата пурăнакансенчен нумай кирлет. Суртра пурăнакан кашни çын хăйĕн хваттерне, коридорсене, кăкăртине тата тата пĕрккалĕ тытма тăрăшсан, суртă нумай уйăрса параççĕ. Сăн уçса-тенкĕне перекеткĕн çул кӳрса, суртсене юсамалли плансене вăхăтра пурнăçламалла. Ку плансене ăнăçлăн пурнăçласа пырас тĕлĕшпе выляртă Советсен исполкомĕсемне вĕсен коммуналлăх хуçалăх пайĕсен опективăсĕ ӗçлес пулать.

Докладсем тăрăх тухса калаканисем «Сăмăрăк гвардийĕ», «Хурçă мĕнле хĕрнĕ», «Чайка», «Ылтăн çăттăр кавалерĕ», «Мускавран инçетре» ятлă кĕнекесем самăркасене коммунизма воспитани парас ĕçре пысăк вырăн пыншăнса тăнине пăхăртĕрç.

Конференцине 150 çынна яхăн пуçтĕ.

Г. КРАСНОВ.

И. В. Сталин юлташăн произведенине вĕренеççĕ

СЕНТЕР, КПСС райкомĕн штатра ҫӳлĕн лекторĕсем пухăнăп уйăхсенче И. В. Сталин юлташăн «СССР Союзĕнчи социализмăн экономикăлăх проблемисемĕ» ятлă произведенине тăрăх 42 лекци тата партăн XIX-мĕш съезчĕн материалĕсемпе çинчен 918 хоклалла лекци ирттерĕç. КПСС райкомĕн секретарĕ М. Конаров 17 лекци, райсовет исполкомĕн вырăнти промышленность пайĕн заведующийĕ А. Астров—9, МТС директорĕ А. Кузнецов 11 лекци туса панă.

ВЛКСМ обкомĕн штатра тăван лекторĕ Н. Алексеев Ильинăкăри клубра, санаторинче тата «Хлебороб» колхозра «И. В. Сталин юлташ социализмăн коммунизма куçма маттăнăлăх кирлĕ ҫӗн уçлăхсем çинчен темăна 4 лекци туса панă, вăл лекцисенче 420 çын пулнă.

А. НАХОВСКИЙ.

КАЛИНИНО. Районти сыхăну кантурĕнче ĕçлекенсем партăн XIX-мĕш съезчĕн материалĕсене вĕренеççĕ. Кружокра 18 çын, ну шутра 4 коммунист, 5 комсомолец. Кружок руководителĕ вăтам шкулта учительница А. Федорова юлташ занятисене лайăх ирттерет. Аталанăнăй шутсене тĕлĕнми пекех парать. Калаçнине пурне те хутшăтарассинчех тăрăшать. Вĕренекенсен пурте занятисене конспектсем сыпса пыраççĕ.

Кружок членĕсем юлашки вăхăтра СССР Советĕн Верховнăй Советĕн тăватăлăмĕш сесси решенийĕсене, И. В. Сталина пытарнă çын хурăлăхăн митингĕна Г. М. Маленков, Л. П. Берия, В. М. Молотов юлташсен калăна сăмахсене вĕренчĕç.

Ирĕклĕ обществаçсен ĕçĕсем çинчен

КАНАШ. КПСС хула комитечĕн VII-мĕш пленумĕ ирĕклĕ обществаллă организацисен ĕçне лайăлхатăлăн мерăсем çинчен парти хула комитечĕн секретарĕ Н. Ласточкин юлташ тăвă докслада сӳтсе явăрĕ.

Дослаф, Хĕрлĕ Хĕрес пуçламăш организацийĕсем тата физкультурăпа спорт коллективĕсем, парти организацийĕсем ӗртĕе пынине, хăйсен ĕçне чылай-лайăлатнă. Дослаф чылай пуçламăш организацийĕсем сумĕнче стрелковăй, ПВХО. радиотехнине телетрафиетĕн, мотоциклетсен, авиамоделистсен кружокĕсем ĕçлеççĕ. Кăçăра 52 физкультура коллективĕ тăнă. Вĕсенче ГТО, БГТО значокĕсемпе, разрядăпа-спортсменсене тата обществăлă инструкторсене сахал мар хатĕрленĕ.

Хула комитечĕн пленумĕ ирĕклĕ организацисен ĕçĕне пысăк ситменлĕхсем пурринне палăртрĕ, вĕсен ĕçĕсене лайăлатма пулăшакан тивĕçлĕ решени йышăнчĕ.

Истори учителĕсен семинарĕ

КПСС Элĕк райкомĕ шкулсенче историне СССР Конституцине вĕрентекен учительсен семинарне ирттерчĕ. Семинарта пулинсем «СССР Союзне аталантарманăн пилĕкĕмĕш пилĕк çуллăх план—социализмăн коммунизма куçмалăн пысăк утăмĕ» темăна лекци илтерĕç. Опытлă учительница Ивановская юлташ «Нетфуляна пуçтарăнăçлă ĕçлени» ятлă докладне тăрăх конференцине шкулта вĕрентекелли методика çинчен доклад туса пачĕ.

Учительсем хăйсен ĕçĕнчи пĕр-пĕрин опыченне палăнăрĕç. Илăкăна юлташ историне СССР Конституци урокĕсене кăсаведени материалĕсеммне ăсăй мĕнле усă курни çинчен каласа пачĕ.

В. ПЕТРОВ.

Комсомол вăйĕ— парти ертсе пынинче

Ленин ячĕпе тăван колхозри комсомол организацийĕ, парти организацийĕн ертсе пынипе, яти самăркене, хăнусăхăйне пысăк ӑстăпăпсем туна малалăхсем тăвать. Ку ӑстăпăпсем ĕçлекенсен хăюр-жизнерадостне кĕнекесем пулаçа парать. Пĕрлешсе кино курас ĕçе йĕркеленĕç.

Сысна ферминче ĕçлекен самăркесен хастарлăхĕ те пысăк. Иртнĕ çулта О. Убасева юлташ 8 сысна аминчен 119 çура, А. Горшкова юлташ 10 сысна аминчен 154 çура, К. Архилина юлташ 9 аманран 130 çура илнĕ.

Комсомол организацийĕ вăрман хатĕрленине активлă хутшăнчĕ. Вăрманта 15 комсомолец, союзра тăван 75 самăрăк ĕçлерĕ. Комсомол группин организаторĕ И. Немцев, Ф. Чернов, М. Патчин, А. Ларлин комсомолсемпе вăрман туррисене плана 100—125-шер процент ытла тултарса ирттĕç. Колхоз вăрман хатĕрлев планне мартăн 25-мĕшĕнче тултарчĕ.

Комсомолсемпе союзра тăван самăркене вĕренме вĕçĕ кружок организацилеме. Партин XIX-мĕш съезчĕн решенийĕсене 11 комсомолец хăрнăр хăй тĕлĕнĕ вĕренет.

«Колхозник» спорт обществанче Досаф организацийĕн сителĕкĕр ĕçлеççĕ. Вĕсем ĕçĕне комсомол организацийĕ сахал интереслĕнет, парторганизацин те çивĕçĕ нумай пăмасть. Политкружоксенче кружоксен ĕçĕнче те пысăк ситменлĕхсем пур. КПСС членĕ М. Кузнецов юлташ ертсе пыраканăн кружокра занятисем ĕçреклĕ иртмеççĕ. Фермăсенче 4 комсомолец çеç ĕçлет.

Комсомол вăйĕ—парти ертсе пынинче. Самăркесене политикăлла воспитанипа, производствăлă, техникăна, сĕрĕç наукине тĕнчи вĕрентекешĕн кулленех тăрăшмалла. Самăркесен хушшинче яланах пулса, вĕсене Коммунистсен партийĕнче Совет правительствин политики çинчен, партин XIX-мĕш съезчĕ халхулăх умне калăнса тăратнă тата колхоз умĕнче тăракан задачăсем çинчен тăтăшах анлăнтарса панă.

П. МИХАЙЛОВ,
ВЛКСМ райкомĕн секретарĕ.
П. ТЕПЛОВ,
КПСС райкомĕн инструкторĕ.
Елчĕк районĕ.

Агитаторсен канашлăвĕсем

КРАСНОАРМЕЙСКИЙ. КПСС райкомĕ Супар тата Алманч ялĕсенчи агитаторсен семинарне ирттерчĕ. Агитаторсен халăхи вăхăтри задачисем çинчен КПСС райкомĕн пропагандăна агитации пайĕн заведующийĕ Константинов юлташ доклад туса пачĕ. К. Иванов, В. Степанов, А. Иванов агитаторсем хăйсен ĕçлеме палланăтпăрĕç, ĕçри ситменлĕхсене кăтартса хăварчĕç.

Ку ял Советĕсенчи агитаторсенчен нумайăшĕ суракки вăхăтĕнче массăллă-политикăллă ĕçе мĕнле майсемпе туса ирттермелли пĕлмеççĕ, колхозниксем хушшинче сахал пулаççĕ. Агитаторсене ĕçлеме пулăшакăн парторгсенăн пухăнăвĕсене çӳрекен библиотека йĕркеленĕ, вĕсенчине вăтам фермăра ĕçлекенсене хăçан-кăçаранлине кĕнекесем вуласа парать. Пĕрлешсе кино курас ĕçе йĕркеленĕç.

Сысна ферминче ĕçлекен самăркасен хастарлăхĕ те пысăк. Иртнĕ çулта О. Убасева юлташ 8 сысна аминчен 119 çура, А. Горшкова юлташ 10 сысна аминчен 154 çура, К. Архилина юлташ 9 аманран 130 çура илнĕ.

Комсомол организацийĕ вăрман хатĕрленине активлă хутшăнчĕ. Вăрманта 15 комсомолец, союзра тăван 75 самăрăк ĕçлерĕ. Комсомол группин организаторĕ И. Немцев, Ф. Чернов, М. Патчин, А. Ларлин комсомолсемпе вăрман туррисене плана 100—125-шер процент ытла тултарса ирттерĕç. Колхоз вăрман хатĕрлев планне мартăн 25-мĕшĕнче тултарчĕ.

Комсомолсемпе союзра тăван самăркене вĕренме вĕçĕ кружок организацилеме. Партин XIX-мĕш съезчĕн решенийĕсене 11 комсомолец хăрнăр хăй тĕлĕнĕ вĕренет.

«Колхозник» спорт обществанче Досаф организацийĕн сителĕкĕр ĕçлеççĕ. Вĕсем ĕçĕне комсомол организацийĕ сахал интереслĕнет, парторганизацин те çивĕçĕ нумай пăмасть. Политкружоксенче кружоксен ĕçĕнче те пысăк ситменлĕхсем пур. КПСС членĕ М. Кузнецов юлташ ертсе пыраканăн кружокра занятисем ĕçреклĕ иртмеççĕ. Фермăсенче 4 комсомолец çеç ĕçлет.

Комсомол вăйĕ—парти ертсе пынинче. Самăркесене политикăлла воспитанипа, производствăлă, техникăна, сĕрĕç наукине тĕнчи вĕрентекешĕн кулленех тăрăшмалла. Самăркесен хушшинче яланах пулса, вĕсене Коммунистсен партийĕнче Совет правительствин политики çинчен, партин XIX-мĕш съезчĕ халхулăх умне калăнса тăратнă тата колхоз умĕнче тăракан задачăсем çинчен тăтăшах анлăнтарса панă.

П. МИХАЙЛОВ,
ВЛКСМ райкомĕн секретарĕ.
П. ТЕПЛОВ,
КПСС райкомĕн инструкторĕ.
Елчĕк районĕ.

ЕЛЧĔК. КПСС райкомĕ агитаторсен радионти канăвăлăнне ирттерчĕ. Унта çуракăнне хатĕрленне ирттерĕç тапхăрта агитаторсем умĕнче тăракан задачăсем çинчен сӳтсе явăрĕç.

Тухса калаканисем КПСС райкомĕ агитаторсемне семинарта-райсовет исполкомĕн инструкторĕсем сайра-хутра кăна пулаççĕ. Ку канашлăва та агитаторсем сахал пухăнаççĕ.

В. ИВАНОВ.

Хулари агитаторсен пухăвĕ

Апрелĕн 8-мĕшĕнче Шупашкар хулинчи агитаторсен пухăвĕ пулчĕ. Хулари халăх хушшинче политикăлла агитации ĕçне туса пыракăн мĕнле тăнăн тата агитаторсен халăхăн тăвакăнне сăнлани çинчен КПСС хула комитечĕн секретарĕ А. Шевчков юлташ доклад туса пачĕ.

Вулакансен конференцийĕ

ÇĔРПӲ. Районти культура çуртĕнче «Ленинпа Сталин самăркене коммунизма воспитани параçси çинчен» тема тăрăх вулакансен конференцийĕ пуçлса иртрĕ.

Конференцине «Коммунистсен партийĕ—комсомола ертсе пыракан», «Культурăпа наука пĕлĕшĕсенче хĕçпăлланăсен», «Самăркене коммунизма воспитани параçси», «Самăркене коммунизма воспитани параçси» тĕрĕк тăрăх докладсем туса пачĕç.

Халăхсен туслăхĕн советла идеологийĕ

Пирĕн сĕршывра социализм ĕçтĕринче пуçа çĕнĕ, социализма идеологи пĕр пĕчĕк пуçлуса тăрать. Сак идеологи çирĕп имĕçĕ вăл—марксизм-ленинизм.

Советла идеологи—ăна малта пыракан прогрессивлă идеологи. Сакă вăл мĕнпур расăсенче пынисен пĕртăнăлăх идеологийĕ, халăхсен туслăхĕн идеологийĕ. Вăл социальнăй тата национăлăх пусмăрăлăха хирĕç, сынсен ăс-тĕнĕчĕн уйрăм харăлăлăха, национализмпа тата шăтăк шовинизмпа хирĕç пынă. Коммунистсен партийĕ ертсе пынăç. Партин пирĕн сĕршывăн ĕçĕнче тăвакан политикине пурнăçлакан совет правительствин политикине хирĕçлĕ пынă чухне пирĕн сĕршывра çĕнĕ, социализмăпа пуçса тĕрĕкленĕçĕ. Вĕсем кирек мĕнле буржуазла наципи те пĕтĕçтăлĕрех тата тĕрĕкленĕрех.

Социализмăпа мĕнпур наципесемĕн тĕнчери чи малта пыракан общество тата государство стройĕ çирĕпленĕ тытăнса тăнă пысăк çĕнтерӳ пулать. Унта эксплуататорла класссем çук. Тĕнчери халăхсем хушшинче хирĕçĕлĕке палăраканăсем тусăн шыкăс та ăнтăç эксплуататорла класссем пулаççĕ. Пирĕн сĕршывăнăлла национăлăх аталанăнă промышленность, механизацилеменă шуттра илхулăхăлăх, халăхсен пуян культури, формăн тĕлĕнтĕпе национăлăх, содержанăн тĕлĕнтĕ социалăнăлла культури пур.

Пирĕн асăлă Тăван сĕршывра халăхсен пĕрлехи пурнăç интересĕсемпе национăлăх йĕлăкĕсем тачă сыхăнса пĕрлешнĕ. Сакă вăл совет обществăн морăлăлă-политикăлăла пĕрлĕхĕ. Совет Союзĕнчи халăхсен çивĕч туслăхĕпе тата чĕрĕ вăй парса тăнăçлăн аталанăвĕпе политикăлăла пĕрлĕхĕ. Коммунистсен партийĕн наци политикăлăла пĕрлĕхĕ—В. И. Ленинăн, И. В. Сталин туса хăтăрленă наци мĕнпур халăх теорийĕ çукăть. Наци мĕнпур теорийĕ пролетарлăн революци çинчен ленинизмăн теорийĕпе-ленинăлăла пĕрлĕхĕ пăрăнăçлă пулăшăвĕпе туса тăрать.

Халăхсен туслăхĕн советла идеологийĕ наципа воспитани парса ситĕнтерĕç Совет Союзĕнчи цивĕч наципесем, асăлă пăрăç ăнăçлăн аталанаççĕ. Коммунистсен партийĕ ертсе пынипе, халăхсен туслăхĕпе интернационализм принципийĕсенчен, Совет государствин ленинла-сталинла наци политикинчен канăлма чакмасăр пăхнипе хирĕç пăртак кĕрешет тата малалне те кĕрешĕ.

Совет общественнăй буржуазла идеологи пулнăçла тăма, национализмпа космополитизмăн реакцилле идейисене сарма класслă кирлĕ çук. Анчах та пирĕн обществăра çынсен хăшпĕр пайĕн йс-тĕнĕнче çаплах капиталлăн колашнисем тăсăлма тăнине, çаксене вĕсĕмĕн тăмăнтăлă капиталлăмла йĕрпа-тавралăх пур майсене те чĕртсе яма тăрăшнине маймă юрамасть. Энер пирĕн пата тулаш енчен, ют шухăшăмсем килсе кĕрсерĕн хăтăлăç теме пултарăмастăр.

Капиталлăмла йĕрпа-тавралăх пирĕн социалăмла строй хăвартне хаваттăс тесе пур майсеме те усă курма тăрăшатăр, вăл пирĕн сĕршыва шпионсем, диверсантсем яма тăрăшатъ, идеологи тĕлĕнĕпе тĕрексĕр сынсеме, национализма тĕшмĕш-ле сынсеме, буржуазла шухăш тата буржуазла мораль тытăкăн сынсеме, карьеристсеме, пăсăлăç кайăк сынсеме усă курма тăрăшать. Сăвăнта та политикăна тĕлĕнмĕллĕн ялăнах сыхă пулаçи вăл совет сынниксĕмĕн, вĕсем кирек мĕнле вырăнта ĕçлесĕç пулсан та, пиртĕ кирлĕ пахалăх пулса тăрать.

Государствăпа хăрушăлăхăн органĕсенче ĕçлекен тăмăн Ишшин ялханăй авантюристсем ,ултăлăй майпа слелстви тунă, нацинсен хушшинче социалăмла идеологи пит шухăшăмсем, хирĕçĕсем сарма хăтăланă. Вĕсем социалăмласа националăх пăхăнăвĕ ĕçлекенсене обмобрĕнĕ-пĕнĕ, çапла вара Совет государствин интерессĕсене сиен кӳнĕ. Халăхăн вăрттăн тăшманĕсен ĕçĕнчен пăрăнсан Совет государствин халăхсен туслăхĕпе çĕнĕ те пуххалă çĕнтерӳсем туклăн шанăç пулсă тăрать.

(«ПРАВДА», апрелĕн 7-мĕшĕнчи уместать).

Политехникăлла вĕренĕве кусас ыйтупа пулнă конференци

«Шур сивĕç те пăхăр парăнăк шухăша социализмăпа воспитанипа пăрас ĕçне малалла лайăхлатас тата вăтам шкултан вĕренсе тухăхансене професси сăлăнăç ивне условиен туса пăрас тесе, вăтам шкулта политехникăлла вĕренĕве пурнăçлама тытăнăмалла тата пур-тĕрĕс политехникăлла вĕренĕве кусма кирлĕ ĕçсем тума ирттермелле,—тенĕ партăн XIX-мĕш съезчĕ пиллăкмĕш пилĕк çуллăх план тĕлĕнше пана директивăсенче.

Сак кăтартăна пурнăçлас енĕпе пирĕн республикăри чылай шкулсенчи учительсем тăрăшса ĕçлеççĕ. Шупашкарти 6-мĕш вăтам шкулта физика вĕрентекенне Корнюшина Григорьевăн, 4-мĕш вăтам шкулти учительница Петрова, Йĕпреçри вăтам шкулти учитель Тепловскийăн вăтанăсем вĕрентее ĕçре политехникăлла вĕренĕве кусас енĕпе хăшпĕр ĕçсем тума пуçтарнă. Вĕсем физика урокĕсенче опытсем ыталарах тăваççĕ, вĕренекенсене заводсемпе ытти предприятисене экскурсине илсе çӳреççĕ, ачасене физика теорине вĕрентнине пĕрлех, çав теори практикăра мĕнле пурнăçланса пынине палăлаттарсаççĕ. Сакăн пек ĕçсем туса ирттерни вĕренекенсене урокра илнĕ пĕлӳсене тарăнлатма, пĕлӳсенпе сирĕлентме пулăшатъ. Политехникăлла вĕренĕве кусас ĕçсене туса пырас енĕпе халăхăн вăхăтра учительсен опыт сахал-ха. Савăнпа та вĕсем ку енĕпе кĕр-пĕрин опычĕне палланма тăрăшаççĕ.

Сак кăтартăна пурнăçлакан педагогика институтĕнче политехникăлла вĕренĕве мĕнле пĕрлелес ыйтупа вăтам шкулсенче физика вĕрентекен учительсен конференцийĕ пуçса иртрĕ. Унта Шупашкарти татăнăçлă вăтам шкулсен учительĕсем 20 çын пухăнăçĕ. Конференцине политехникăлла вĕренĕве мĕнле пĕрлелесси тата, ку тĕлĕнше физика учителĕсем умĕнче мĕнле задачăсем тăни çинчен педагогика институтĕн аслă преподавателĕ Е. Баранов юлтан доклад туса пачĕ.

Сак доклад тăрăх туса калаçа, Пĕтреçри вăтам шкул учителĕ Тепловскийăн юлтан хăйĕн ĕçне палăлаттарчĕ. Вăл сак шкула вĕрентме пынă чухне унти физика кабинетĕнче ытмĕнле приборсем те пуçман. Приборсем çук чухне вара физикăна Анăçла вĕрентме май çук. Савăнпа та вăл шкулта вĕренекенсемне пĕрле приборсем тума тытăнă.

— Малтан энер чи çăмăл хатĕрленчен тытăнтăмăр,—терĕ Тепловскийăн юлтан.— Галилей лаборатори тата вăхăта виçме пысăк маятник туратăр, вăл шаккаçа. Лайăхăт шутланине пĕтĕм класс итлет. Каçахха хăтăлăрах приборсем тума пуçлатăмăр, оптика тенкелĕ тата гальванометр туратăр. Кабинетра ĕçлеме электрит чество кирлĕ. Вара энер бензинна ĕçлекен двигатель илтĕмĕр, унтан генератор туптăмăр. Лашă вăтти пулнă çĕрте шкул валли пĕчĕк электростанци тума ларттăмăр. Ку электростанци пĕтĕм шкула çутатмалăх электричество энергийĕ парать.

Пирĕн генератор 120 вольтлă ток парăç-тăрать. Физика кабинетĕнче опытсем тума кун пек ток юрăхлă мар. Савăнпа та пирĕн хамăрăнах трансформатор тумалла пулчĕ. Халĕ трансформатор ĕçленипе энер хамăр кабинетра хуть те мĕнле вольтлă ток та илме пултăратпăр.

Приборсем тупă чухне ачасем тĕрлĕ инструментсене тытăçалăç, вĕсемне ĕçлеме вĕрентеç пынăç.

Халĕ энер вĕренӳ программинче палăртнă мĕнпур опытсене хамăр хатĕрленĕ приборсемпех тума пултаратпăр. Лабораторири ĕçсене, пурне те тенĕ пекех, çав приборсемпе тăвăтпăр. Юлашки вăхăтра физика кабинетĕ валли промышленность туса калаçнă приборсене те тупăнтăмăр. Шкул валли калаçакан кино аппаратне илтĕмĕр.

Тепловскийăн юлтан хыççăн конференцине ытти учительсем те политехникăлла вĕренĕве кусас тĕллĕпе тунă малтанăн ĕçсем çинчен каласа панăç. Вĕсем шкулсенче техника кружокĕсем организацилени, ачасене практика ĕçĕсемпе техникăна палланăтăрăн усăлла пулни çинчен калаçарç.

Конференцине пухăнăнă учительсем педагогика институтĕнчи лабораторичи ĕçсемпе, радиоэлла, рентген установкине палланăрç. Вильсон камери мĕнле ĕçленине курчĕç.

Юлашкинчен учительсене икĕ кинокартина: фотоэлементпа мĕн-мĕн тума май килнине паллаштаркан тата сут тăнче çинчен калакан фильмсем кăтартрç.

Ф. НУЗЬМИН.

Экзамена хатĕрленеççĕ

Шупашкарти çĕрачасен 3-мĕш номерлĕ вăтам шкулĕнче экзамена хатĕрленес ĕç анлă сарăлнă. Х-мĕш класа çĕренекенсен аттестат илмелли экзаменсене тытма уйрăмах хытă тăрăшса хатĕрленеççĕ. Вĕсем халĕ вĕрентекен материалсене лайăхрах йĕналаса, хăйсенчен вĕренниесене тепĕр хут аса илес тĕллĕпе те пикенсе ĕçлеççĕ.

Сак куçенче шкул директорĕ Х-мĕш класра вĕренекенсемпе анăç-амшĕсен пухăвне ирттерĕç. Пухура шкулти пур учительсем те пулчĕç. Экзаменсене мĕнле хатĕрлени çинчен класс руководителĕ Н. М. Максимова юлташ калаçа панă. Шкул директорĕ В. И. Кĕлзова юлтан та ытти учительсем çĕрачасене тата ун тиклĕрех вĕренме, экзаменсем тытма лайăх хатĕрленме чĕнĕç.

Шкулта учительсен канăл докладчине вĕрекленĕç. Дежурнăй-учительсен ăнăçленсене хатĕрленекеç, çĕрачасене контрольлăнипе ирттерĕç, халĕ вĕренекен çĕнĕ материалсене лайăхрах йĕналаса пулăшаççĕ.

Н. ИЛЬИН.

Май уявĕ умĕнчи ăмăртăва анлăн сарар

Шупашкарти фабрикăсенче заводсенче, строй̆ăсенче, транспортра ĕçлевлă рабочисем, инженерсемпе техникăсем тата служащисем партине правительство ялтăнлăхпа производствăри тăваткăл халăхăсене сăнĕçĕн йĕркеве йышăннăн сире ĕçри ăнтăлăхсемпе ответлеçеç. Хумăра Май уявĕ умĕнчи социализмăлла ăмăртăвăра кăлăхлă ирăк. Ĕçсăмахсем хăватлă техникăпа, производствăри шанăк резервсемпе лăпкăрах усă кӳрмалăн, ĕç тухăçлăхне ӳстерĕлăн, продукци пахалăхне лăпкăлатмалăн сĕнĕрен те сĕнĕ меслетсем тупăçсĕ.

Предприятисем хушшинчи ăмăртура уйрăмах Ĕлĕк Кĕрлĕ Ишăм ячĕллĕ завод коллективĕ паха тĕслĕсем кăтартать. Завод продукци тухăçлăхĕнче пĕрремĕш кварталăн плана чылай иртнĕрех тунăçрĕ. Март уйăхĕнче вăл уйрăмах дыхăн тухăçлăхпа ĕçлерĕ, плана 124 процент тунăçрĕ. Халĕ ун ячĕпе йышăнлă социализмлă обязательствăна чыслăн пурăнăçлакаçăн вашин цехăн хĕрлăлĕ ĕçĕçĕ. Сĕрпĕр рабочисем стахановла вахтăна тăнă. Стахановецсем, рационализаторсемпе изобретательсем технологи процесне сĕнĕтсе лăпкăлатасеншĕн, пысăк пахалăхлă аппаратсем туса кăларасшăн, материалсене перекетлесеншĕн тимлĕх кӳреçеçĕ.

Пир-авăр комбиначĕ март уйăхĕнчи плана 120 процент тунăçрĕ. Комбинат коллективĕ тунă ситĕнӳсемпе лăпкăса лармасть, хăвалă техникăна тата тухăçлăхпа ĕçлеттĕрне тăрăлать. Тавăрсен хăйсене сĕнĕрен йĕнетни комбинатри рабочисен, инженерсемпе техникăсен тата служащисен пысăраххĕнче пултарулăхне вăйлатрĕ. Пĕтĕм коллективăн шухăш-туйăнăçĕсене пахăртса, палăк стахановна, Шупашкар хула Совечĕн депутачĕ Сапожникова юлташ митингра çапла каларĕ:

— Коммунистсен партийĕнче Совет правительствин пирĕшĕн тăван атте пек тăрăшăçсĕр. Совет сывлăшĕн пурнăçĕ кулленхи лăпкăланса; пуянланса пырать. Ĕçлемĕпе пурăнăç хăвăрт. Пирĕн малашнехи пурнăç тата тăрăхăр пулĕ. Анчах коммунизма общество хăй тĕллĕн пулăçса кĕтсе лармăпа мар, пысăк хастарлăхпа ĕçлемелле. Ĕç тухăçлăхне пĕр процент ӳстерни, чĕртăвар, материалсем, топливо, электроэнергипе пĕр процент чакарни те Тăван çĕршыв экономикине тата тĕнчери мире тĕреклентет. Эпĕ малашне ĕç процентне 125 процентран ăша мар тустарса пыма, паха продукци-ĕçе туса кăларма сăмах паратăп.

Стахановла шухăшпе пĕтĕм коллективĕ ирăкăрĕ. Май уявĕ ячĕпе социализма ăмăртăва хутшăнса, коллектив çак уйăхри производство плание срочлăн тултарма, паянхи ирттерсе 130 центнер сĕнĕ аталăç пама, оборудовани тухăçлăхне ӳстерме пĕлĕт ӳстерме, çак уйăха сĕнĕрен 5 пин ăвăкалĕ оборудовани вырнаçтарса ларма ĕçе пама сăмах панă.

Атăл леш енчи электростанци коллективĕ электроэнергипа туса кăларманăн уйăхри плана апрелĕн 28-мĕшĕ тĕлне тултарасшăнăн, 100 тонна торф, электроэнергипа чылай перекетлесешĕн кĕрешет.

Сосновăри хĕма çурăкан завод чылайччен ыса пычĕ. Коммунистсен партийĕн XIX-мĕш съезчĕ йышăннă решенисемпе тата И. В. Сталин юлташăн гениллĕ произведенийĕнче хавхаланăç ĕçлеç, завод коллективĕ пĕрремĕш кварталта плана чылай иртнĕрех тултарчĕ, çак уйăхра тата пысăкрах хастарлăпа ĕçлет.

Пир-авăр фабрикин коллективĕ уйăхри плана апрелĕн 29-мĕшĕ тĕлне тултарма, паянхи иртнĕрех 25 пин метр пир тĕрлĕ ăвăра, пĕрремĕш сорт пир-авăр 98.2 процент вырăнне 99 процент тĕрлĕ ăвăра, продукци хăйне лăпкăсах тăкнĕ пек процент йĕнетне пулнă.

Сăкăр комбиначĕн, типографийĕн, чугун суй станцийĕн коллективĕсем тата ытти сем те социализма ăмăртăва хутшăнăç кăлăнă пăрăçсĕ. Асăннă предприятисенче массăлă-агитацилĕ ĕçе лайăх йĕркеленĕç. Агитаторсемпе пропагандистсем рабочисемпе служащисенче СССР Министрĕсĕвĕн Совĕчĕпе партин Центральнăй Комитечĕ тавăрсен хăйсене йĕнетесси синчен йышăннă постановленине, СССР Верховнăй Совечĕн IV-мĕш сессийĕн материалĕсене, тĕнчери хăрушлăх, коммунизмăн асăлă строй̆ăкĕсен синчен ăнлантăçа парăçсĕ.

Хуларн чылай предприятисем, вăл шутра Привольскин вăрманпромхоз, промкомбинат, тир-сăран комбиначĕ, «Красный мебельщик», «Кооператор», «30 лет комсомола» промартельсем пĕрремĕш кварталта производствăна планне тултарайăмарĕç. Ку вăл унти партине профсоюз тата хуçалăх организацийĕсен социализма ăмăртăва анлăн сарма тăрăшăнăнни, государство заданийĕсене чыслăн пурăнăçласа пыма хăйсен коллективĕсене мобилизацилемеллинни кăлчĕ. Асăннă предприятисенче Май уявĕ умĕнчи социализма ăмăртăва анлăн сарман. Хуçалăх руководительĕсем рабочисем валли тухăçлă ĕçлеме, йышăннă социализмла обязательствене пурăнăçлама пăлхăнеç производствăна ăнăçлă пама тăрăшмарçĕ.

Уйрăмах строй̆ăкĕсен ĕçĕнче пысăк ситменлĕхсем пурринне палăртас пулать. Пысăк строй̆ăксенчен пĕри те пĕрремĕш кварталти плана тултарайăмарĕ. «Легпромстройăн» 11-мĕш трестĕнче, «Росмаслостройăн» строительствăна монтаж кантурĕнче тата ытти строй̆ăксенче те механизмсеме çав-çавах ялăх усă кӳреççĕ, шăвăти резервсене кирлĕ пек мобилизацилемеççĕ. Çитес кунсенчех ĕçре татăклă улшăнусем тумасан, строительствăна монтаж ĕçĕсем икĕмĕшĕн кварталти плание тултарма йывăр пулать.

Атăл леш енчи порт предприятийĕ тата строительство материалĕсем тăвакан предприятисем умĕнче пысăк та ответлă залăçăсем тăрăççĕ. Вĕсем халăх хуçалăхне тупăнмасăр тăвасан, строительствăна монтаж ĕçĕсем тупăнмасăр тăвасан, строительствăна монтаж кантурĕнче тата ытти строй̆ăксенче те механизмсене çав-çавах ялăх усă кӳреççĕ, шăвăти резервсене кирлĕ пек мобилизацилемеççĕ. Çитес кунсенче ĕçре татăклă улшăнусем тумасан, строительствăна монтаж ĕçĕсем икĕмĕшĕн кварталти плание тултарма йывăр пулать.

Атăл леш енчи порт предприятийĕ тата строительство материалĕсем тăвакан предприятисем умĕнче пысăк та ответлă залăçăсем тăрăççĕ. Вĕсем халăх хуçалăхне тупăнмасăр тăвасан, строительствăна монтаж ĕçĕсем тупăнмасăр тăвасан, строительствăна монтаж кантурĕнче тата ытти строй̆ăксенче те механизмсене çав-çавах ялăх усă кӳреççĕ, шăвăти резервсене кирлĕ пек мобилизацилемеççĕ. Çитес кунсенче ĕçре татăклă улшăнусем тумасан, строительствăна монтаж ĕçĕсем икĕмĕшĕн кварталти плание тултарма йывăр пулать.

Ăтăл леш енчи порт предприятийĕ тата строительство материалĕсем тăвакан предприятисем умĕнче пысăк та ответлă залăçăсем тăрăççĕ. Вĕсем халăх хуçалăхне тупăнмасăр тăвасан, строительствăна монтаж ĕçĕсем тупăнмасăр тăвасан, строительствăна монтаж кантурĕнче тата ытти строй̆ăксенче те механизмсене çав-çавах ялăх усă кӳреççĕ, шăвăти резервсене кирлĕ пек мобилизацилемеççĕ. Çитес кунсенче ĕçре татăклă улшăнусем тумасан, строительствăна монтаж ĕçĕсем икĕмĕшĕн кварталти плание тултарма йывăр пулать.

Ăтăл леш енчи порт предприятийĕ тата строительство материалĕсем тăвакан предприятисем умĕнче пысăк та ответлă залăçăсем тăрăççĕ. Вĕсем халăх хуçалăхне тупăнмасăр тăвасан, строительствăна монтаж ĕçĕсем тупăнмасăр тăвасан, строительствăна монтаж кантурĕнче тата ытти строй̆ăксенче те механизмсене çав-çавах ялăх усă кӳреççĕ, шăвăти резервсене кирлĕ пек мобилизацилемеççĕ. Çитес кунсенче ĕçре татăклă улшăнусем тумасан, строительствăна монтаж ĕçĕсем икĕмĕшĕн кварталти плание тултарма йывăр пулать.

НАВИГАЦИ ПУСЛАНАС УМЕН

Шупашкар пристанĕн коллективĕ кăçалхи навигацине тивĕçлине хатĕрленĕçе кĕтсе илет. Пур суднасене те вăхăтра тата лайăх ĕçласа çитеççĕ.

УКЕРЧЕК ÇИНЧЕ: «Чебоксары» пăрахут капитанĕ В. Яковлев юлташ (сулахайри) вахта диспетчера Е. Мочалин юлташа пăрахута график тăрăх ĕçласа пĕтерни синчен пĕлтерет.

Г. ЗИНЬКОВ фотоӳкерчĕкĕ.

Ĕçе механизацилеççĕ

УЛАТĂР. Çăкăр комбиначĕн коллективĕ суталăкăри плана срочкен тултарасшăн, продукци пахалăхне лăпкăлатесшĕн, топлино перекетлесеçшĕн пĕрлешет. Комбинат пĕрремĕш кварталти плана тăватăм-мĕшĕ тĕлне тултарчĕ. Май уявĕ умĕнчи ăмăртăва хутшăнма хыççăн, комбинат коллективĕ тата пысăкрах хастарлăхпа ĕçлеме тытăнчĕ. Е. Марина тата М. Павлова юлташсем ертсе пыракан бригадăсем ĕç норчине кулленех пирттерсе тултарасçĕ, пĕрмаях паха çăкăр пĕтерсе кăларасçĕ.

Кăçал комбинат йывăр ĕçсене механизацилет. Çак уйăхра чуста çăпăракан тата кĕлеттĕр тăвакан машинăсем вырнаçарасса хатăрласçĕ. Çитес вăхăтра тата ытти механизмсем тухăçлă, ĕçлеме тăрăшăнăç.

Н. АННЕНКОВ.

Кварталти плана тултарнă

ИШЛЕЙ. Ишек ялĕнче тавар çавăрăнăш планне пĕрремĕш кварталта 107,8 процент тултарчĕ. Вăрманкасри лавккара ĕлĕкрех продавщица В. Смелова юлташ кварталти планне 130 процент пирĕнçарĕ.

Ялпо магазинĕнче ларесĕсенче О. Любимова, Т. Александрова, Р. Смирнова, З. Пучкова продавщицăсем те аван ĕçлеççĕ. Кăçалхи пĕрремĕш кварталти заданинсене вĕсем 110—120-шер процент тултарчĕç.

Çапах та ялпо ĕçĕнче пысăк ситменлĕхсем пур-ха. Чылай магазинсем ĕçе кирлĕ пек туса пымаççĕ. Чăвашкассинчи, Малтикасри, Çатра Маркари лавккасем час-часах кунĕ-çĕнĕпех ӳнĕ тăрăççĕ. Çак лавккасенче обязательнăй минимума пăхăнă чылай тавăрсене туппа сутăç.

Ялпо правленийĕн ĕçри ситменлĕхсене пĕтермĕ тăрăшас пулать.

Ф. ОЛАНГИН.

Обязательствăсене пурнăçласçĕ

Инвалидсен кооперацин артелĕсен коллективĕсем Май уявĕ умĕнчи социализма ăмăртăва хутшăнса илнĕ обязательствасене чыслăн пурнăçласçĕ. Вĕсем пĕрремĕш кварталта планне срочкен пурнăçланă, планран иртнĕрех 200 пин тенкĕлĕх продукци туса кăларнă. Ку тĕлĕшпе Вăрнарти «Трудовик» артель коллективĕ уйрăмах пысăк ӳсĕнĕ тунă, пĕрремĕш кварталăн планне 144 процент тултарнă.

Халĕ инвалидсен кооперацин артелĕсен коллективĕсем Май уявне производствăра çĕнĕ ситĕнӳсем тунипе кĕтсе илесситĕн кĕрешĕçĕ. Вăрнарти «Трудовик» артель коллективĕ çак уйăхри производство планне апрелĕн 23-мĕшне тултарма, планăн иртнĕрех 35 пин тенкĕлĕх продукци туса кăларма, Шупашкарти «Чебторгин» артель 50 пин тенкĕлĕх продукци туса кăларма обязательство илнĕ.

Л. ЕФИМОВ.

Тырпул тухăçлăхне ӳстермелли паха май

Ялхуçалăх умĕнче тăрăмах тĕл залăçăсенчен пĕри вăл—малашне те мĕнпур ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне ӳстерес. Тырпул тухăçлăхне ӳстерес тĕллĕпе выраньти удобренисем матăрах халăхăнче ӳсентăрма питĕ кирлĕ азот, фосфор, кали нумай.

Темиçе çул сăнаса пăхнă тăрăх, пĕр тонна тислĕк шĕвекне шывпа хутăштарса çаран сине, сапăан, гектар пуçне, ахалă участокпине таналлаттарсан, ун пек 15 пăт ытларах тухать. Ăна каçиччен пĕр сăваклан ĕнерен 2 тонна шĕвек пулăмăна пытăрать, ыран 30 пăт ура тусан илме май парать. Пĕр тонна тислĕк шĕвекне выран вĕрри тулă калчисен сине сапăан, гектарпах асăннă культурăсен тухăçлăхĕ 11 пăта яхăн ӳсет.

Илсе кăтартнă цифрăсем тырпул тухăçлăхне ӳстерес тĕллĕпе тислĕк шĕвекĕпе пур çĕрте те усă кӳрма кирлĕ синчен калаçăç. Анчах пирĕн республикăри колхозсенче тислĕк шĕвекĕне мĕн пирки усă кӳрмасçĕ?

Ку ĕç ытла та яхăнхи, ни малтанах, ялхуçалăх органĕсем вырăнти удобренисемпе усă кӳрас тĕллĕпе начар ĕçленинчен килет. Ялхуçалăх министерстви работникĕсем тырпул тухăçлăхне татăклăлах ӳстермелле, тесе сахал мар калаçрĕ. Çав вăхăтрах вĕсем колхозсенчи халиччен усă кӳрман резервсене тырпул тухăçлăхне ӳстерме çителĕксĕр мобилизацилеççĕ. Паллах, ку питĕ кирлĕ ĕç малашне хăй юххине пуçа пымă пултарăмăсть. Ялхуçалăх министерствин ку тĕллĕпе колхозсене сине тăрсах пулăшмалла.

Ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне ӳстерме май паралан халиччен усă кӳрман резервсем—тислĕк шĕвекĕпе усă кӳрас тесен, выльăх-чĕрлĕх витисене тĕрĕс тăвас пулать, ӳĕрăмăнах лаша, ĕне, шăрч тата сивиç витисене типовой проектсем тăрăх кăна тумалла, каçăнă витен канализаци тата шĕвек пухмалли лакăмсем пухмалла. Республикăри хăнăр малта пыракан колхозсем илăшки сулсенче выльăх витисене типовой проектсем тăрăх тума пуçларĕç, вăл витисенче канализаци пур, шĕвек пухмалли лакăмсем тупă. Ытăрпе районăнчи Буленный ячĕпе тăракан, Çĕмĕрле районĕнчи «Комбинат», Канаш районĕнчи «Канаш», Вăрнар районĕнчи Хрущев ячĕпе тăракан колхозсенче типовой проектсем тăрăх çапла витесем тунă. Вăл витесенче тислĕк шĕвекĕ пухăçлă. Анчах та ку пек тĕслĕксем сакăл.

1952 çулта лашасемпе ĕçленĕ, пăрусеме сьенсаем вилли пурĕ 576 ĕнĕ пиçе тунă, вăл шутран 452 çурта типовой проектсем тăрăх тунă пулать. Кунта чăнни питĕ сахал, вăл çуртсем çумĕнче канализаци тата тислĕк шĕвекĕ пухмалли лакăмсем 10 процентран ытла мар.

Ку ĕлăп пĕтĕмĕпе тенĕ пекех лашă колхозсенчи строительство управленийĕ тата унăн вырăнти органĕсем сине ӳкет. Строительсем выльăх витисене канализацинсĕр, тислĕк шĕвекĕ пухмалли лакăмсемсĕр тутăрасçĕ. Строительство ĕçĕнчи малашне çак ситменлĕхе пĕтермелле, кашни вите çумĕнче тислĕк шĕвекĕ пухмалли лакăмсем тăвас пулать.

Колхозсенче пухăнăç тислĕк шĕвекĕпе лакăмран кăларма пăхсассем, ăна хире е улăха туртмарма ничкесем тата ытти ятарласа тунă ĕç хатĕрĕсем кирлĕ. Сав ĕç хатĕрĕсем халăхи вăхăтра колхозсенче çук теме-те юрать. Çак мĕтăна районсенче анчах мар, Ялхуçалăх министерствинче те шухăшласа татса паман.

Колхозсенче выльăх витисене тĕрĕс лартма пулăнасси—районсет исполкомĕсем сумĕнчи лаша колхозсенчи строительство пайĕсен тивĕçĕ.

Шĕвек пухмалли лакăмсене мĕнле тусан аванрах? Ку мĕтăна нумай колхозникем интересленеççĕ.

Шĕвек пухмалли лакăмсене çĕнĕрен лартакан е тата малтан лартнă витесем сумĕнче тумалла. Ун малтан, витесенчи ăпат илсе пымалли тата тислĕк тасатмалли çуллăн инкĕ айккине, çурта тăрăхла-май, шĕвек юхмалли канавсем тăвас пулать. Вăл канавсене 5 сантиметр хулăнăн хăмаран е кирпĕчрăн, бетонран тума юрать. Кирпĕчпе бетонран тунă канавсем çирĕпрех пулаççĕ, нумай вăхăта пыраççĕ. Канавсен тĕнче, шĕвек лайăхрах юхма, тăлăхăлă тумалла, кашни метр пуçне канавсене 1—1,5 сантиметр чухлĕ тăрăлатса пымалла. Ене пылăк витисенчи канав сарлакăшĕ 15 сантиметр, тарăшшĕ 30 сантиметр пулмалла; сысна витисенчи канавсен сарлакăшĕ 13—15 сантиметр, тарăшшĕ 10 сантиметртан ытла пулмалла мар; лаша витисенчи канавсен сарлакăшĕ 20 сантиметр, тарăшшĕ 12 сантиметр тăвасçĕ. Канавсене ялăнах кăтартмалла виссеменех, шăчăкисене яка тăвас пулать.

Канавсенчен тислĕк шĕвекĕ урай айĕпе витен-тул енне йывăç е тăм трубасем тăрăх, ятарласа шĕвек пухмалли лакăмсене юхса тухмалла. Вăл лакăмсене, хĕлхеви вăхăтра шĕвек ан шăнтăр тесе, сĕре алтса тăвасçĕ. Шĕвек пысăкăнăп выльăх йышĕнчен килет. Типовой проектсенче кăтартнă тăрăх, çав лакăмсене 6 кубометртан пуçласа 15 кубометр шĕвек вырнаçмăкăсем тăвасçĕ. Шĕвек туласа сиртен ана кăларса ӳт е компост тунă вырăна кайса тăкасçĕ.

Шĕвек пухмалли лакăмсене чăвăр пысăран пураса, чулла кирпĕчен çыпăса хуналаса тăвасçĕ. Лекăн тĕнче тата айккисене тачка тăмна 20 сантиметр ухлăнăш хăтăрмалла (хăйăр хутăштармалла мар). Çавăн пек туни сĕре шĕвек çăрхăса кĕрсе кирлĕ.

И. КУЗЬМИН.

Выляв укçи илеççĕ

ЙĔПРЕÇ. Районти перекет кассинче кулленех çын ĕлкĕ. Колхозниксем, предприятисемпе учрежденисенче ĕçлекенсем укçа перекете хурасçĕ, таблицăсем тăрăх заем облигацийĕсене тĕрĕслеçĕç.

Районти перекет касси ĕçĕнче çу-сударство заемĕсем тăрăх сулсеренех выляв укçи нумай тухрĕ. 1951 çулта—363 пин тенкĕ вылив укçи тăленĕ пулсан, 1952 çулта вара 568 пин тенкĕ тăленĕ. Государство заемĕсем тăрăх 150 пин тенкĕ вылив укçи тăленĕ.

Г. РУСАНОВ.

Вырăнти пичет тата идеологилле ĕç

Партин XIX-мĕш съезчĕ партин организацийĕсем умне идеологилле ĕçе партине государствăн пур сыпăкăсенче те вăйлатас задача хуртрĕ. «Идеологилле ĕç—тет ун пысăк обязанноçе пуçа тăратать—терĕ Г. М. Маленков юлташ партин XIX-мĕш съезĕнче тунă докладăнче, — ку ĕçе хăхлаканăн партине государство интересĕсĕçне питех те пысăк сиен кӳме пултарать. Социализмлă идеологи влиянийĕ вăйăçраканни ялăнах буржуалла идеологи влияний вăйланине пăхăнтине пĕтерет. çакна пирĕн кирек хĕçан та асра тытас пулăшать».

Идеологилле ĕçе вăйлатассинче совет пичечĕн пĕтĕрĕмлĕне вырăнĕ уйрăмах пысăк. Пирĕн ăçатсем, çав шутра районти ăçатсем те, массăлăх хушшинчи идеологи-политикăлă ĕçĕн чăн-чăн ăсталăх кĕрлĕмлĕ пулса тăма тивĕçĕç.

Районти ăçатсен халăх вăхăтри тĕл ĕçĕ пăр—И. В. Сталинăн «СССР Союзĕнчи социализмăн икономикăлăх проблемисем» ятлă гениллĕ произведенине, вăл çулçуç партин XIX-мĕш съезĕнче калăпланă историлле тĕп задачăсем тата съезд материалĕсемпе решенийĕсене пропагандăласси, ĕçлемине коммунизма общество тунăлăн вĕçĕрлăн та вăй пама пурăнăçлăн пулăшасси. Партин районсенче пуçăнăç конференцийĕсенче ăçатсен ĕçĕсене пысăк тĕлĕнмĕçĕç. Ăçат Сталин юлташăн «СССР-Союзĕнчи социализмăн икономикăлăх проблемисем» ятлă ĕçне хăрлăр хăй тĕллĕн произведенисен опычне пĕтĕçтерсе сарас тĕллĕпе кăчăр ĕçлет. Ăçат кунта пĕрлех пропагандăна агитацин ĕçĕнчи сăнăрлăхсене çителĕксĕр тусă пăхăнтарать. Вăл хăйпĕр пропагандистсемпе консультантсен, агитаторсен партин XIX-мĕш съезĕнчĕн материалĕсенче Сталин юлташăн гениллĕ произведенине чĕвенес ĕçе коммунизм обществи тăвас практикăпа сахал сыхăнтарине, хăшпĕр коммунистсен кружок занятийĕсене йĕркелĕк стремленине организацилеме кирлĕ пек пулăшăмаççĕ. Ăçат ку тапранччех пĕр пропагандистăн ĕç опычĕпе те тĕплĕн палланатăмарăр-ха. Е районта ун пек пропагандистсем сук-и? Ленин ячĕпе тăракан колхозри пуçламăш партпрогандиции кружокĕсене ертсе пыракан пропагандистсем Мăкеевпа Трофимов юлташсем канăçни занятине тĕплĕн хатĕрленес пăрăçсĕ, занятисене тăвакан чĕлхене, идеăлла политика тĕлĕнчен çĕлĕ пуçăмра иртнĕ ĕçе системăçăр, хутран-ситрен кăна çутатниче. Вăл кăçал ку шăтуна пĕр уммăнтăн та пичетлемерĕç.

Ертĕрпе районăнчи «Коммунист» ăçат та (редакторăпа Ф. Петров юлташ), хăйĕн страницисенче идеологилле ĕçĕн шăтăкăсене тăтăшах çутатма тăрăçса, ырă та парăхатарлă ĕç тăвать. Унта пропагандистсен, пуçламăш партпрогандисти секретарĕсен, уйрăм коммунистсен статьисем чăс-часах пичетленсе тухаççĕ. Ака, пĕлӳ училищинче преподавателĕн А. Макаров юлташăн статьинех илер. Унта вăл сăлăх сăрать: «Пропагандăсемсен çăкăр пек тĕлĕкĕ лартĕр». Сталин юлташăн «СССР-Союзĕнчи социализмăн икономикăлăх проблемисем» ятлă произведенине вĕренни кăна ситеймĕçĕр, унпа пирĕн кулленхи ĕçре ӳсе курмалла. Никрасов, Гуçĕни, Охотни, Апуçкăни юлташсем т. ыт. те ку произведение вĕренсе конспектсем сăрмĕç. Ун ыйăсăн произведенири йывăрăрах пăхтăсене тарăхăн вĕренмелле тытăнмĕç. Сăмахран, çакăнах законпе тата ку чухнехи капиталăмăн тĕп законне вĕренмелле, вĕсем Карл Маркспа «Заработная плата, цена и прибыль» ятлă ĕçĕпе усă кӳрĕç. Сталин юлташăн «Диалектикăлла тата историлле материализм» ятлă ĕçне тепĕр хут тĕплĕн вĕренеççĕ.

Анчах «Коммунист» ăçатăн ытти пичетлемелли пулăмăнăçĕсем çырăхатрайăмарĕç, пропагандистсемпе партин организацийĕсен секретарĕсенне марксизма-ленинла вĕренĕне организацилеме кирлĕ пек пулăшăмаççĕ. Ăçат ку тапранччех пĕр пропагандистăн ĕç опычĕпе те тĕплĕн палланатăмарăр-ха. Е районта ун пек пропагандистсем сук-и? Ленин ячĕпе тăракан колхозри пуçламăш партпрогандиции кружокĕсене ертсе пыракан пропагандистсем Мăкеевпа Трофимов юлташсем канăçни занятине тĕплĕн хатĕрленес пăрăçсĕ, занятисене тăвакан чĕлхене, идеăлла политика тĕлĕнчен çĕлĕ пуçăмра иртнĕрех ĕçе системăçăр, хутран-ситрен кăна çутатниче. Вăл кăçал ку шăтуна пĕр уммăнтăн та пичетлемерĕç.

Районти ăçатсен партилаç пропагандă синчен çутатнă чухне çакна асра тытмалла: парти членĕсен тата партин членĕн кандидачĕсен политикăлă тĕлĕвĕсене ĕçлетни вăл—партилаç пропагандăпа агитацин ĕçĕнче пысăк ĕлĕк пуçăмра иртнĕрех. Лайăх ĕçлекен пропагандистсем районта татах та ӳнĕр. Анчах, çапла пулин те, ăçат вĕсем опычне çапма тăрăшмасть.

Районти ăçатсен партилаç пропагандă синчен çутатнă чухне çакна асра тытмалла: парти членĕсен тата партин членĕн кандидачĕсен политикăлă тĕлĕвĕсене ĕçлетни вăл—пур ĕçре те вĕсен малта пыракăн пăлăлатма, парти масенсен активăлăкне малалла ӳстерме тата партин организацийĕсем ĕçне лайăхлатма кирлĕ усăсем пулса тăрать. Сталин юлташăн марксизма-ленинла научăна общество ăталанăвĕн законĕсем синчен калавăн çĕнĕ положенисене пуçăнатрĕç. Çав позоженисене тарăхăн ăнланса илнĕ çын кăна пирĕн ĕçĕнче Сталин çĕршыв историлĕн кăлăхи таçлăрĕнче ăнăçлăн ĕçлесе пурăнма, кĕрешме пултарать.

Партин идеологилле ĕçĕн тĕллевĕç—совет çынниçен ăс-тăнине пăхăнтăрăмран илăнăсиенчен, тĕшмĕшĕхсеме сиенлĕ тралиционăсенчен тасатасси, ĕçлемине коммунизмăлла воспитани парас ĕçе татăклăн пăхăнтăсем пулать. Районти ăçатсен массăлăхсене общество ушăнчă хăйĕн тивĕçĕпе тарăхăн ăнланăрах пымалла, ĕçлемине совет патриотизмĕпе халăхсен туслăхĕ майлă воспитани памалла, государство интересĕсенчĕн тăрăшма вĕрентмелле.

Чăвашсен районĕнчи «Ленинăн ӳлĕмĕ» ăçатăн (редакторĕ Н. Полянскин юлташ), вулакансен çыравçăсене нумай пичетлесе, социализмăн тĕп законĕ синчен районта тата çыравçăсенчен кӳрешнĕçе пытăнса çитеççĕ. Ăçат ку тапранччех пĕр пропагандистăн ĕç опычĕпе те тĕплĕн палланатăмарăр-ха. Е районта ун пек пропагандистсем сук-и? Ленин ячĕпе тăракан колхозри пуçламăш партпрогандиции кружокĕсене ертсе пыракан пропагандистсем Мăкеевпа Трофимов юлташсем канăçни занятине тĕплĕн хатĕрленес пăрăçсĕ, занятисене тăвакан чĕлхене, идеăлла политика тĕлĕнчен çĕлĕ пуçăмра иртнĕрех ĕçе системăçăр, хутран-ситрен кăна çутатниче. Вăл кăçал ку шăтуна пĕр уммăнтăн та пичетлемерĕç.

Районти ăçатсен партилаç пропагандă синчен çутатнă чухне çакна асра тытмалла: парти членĕсен тата партин членĕн кандидачĕсен политикăлă тĕлĕвĕсене ĕçлетни вăл—пур ĕçре те вĕсен малта пыракăн пăлăлатма, парти масенсен активăлăкне малалла ӳстерме тата партин организацийĕсем ĕçне лайăхлатма кирлĕ усăсем пулса тăрать. Сталин юлташăн марксизма-ленинла научăна общество ăталанăвĕн законĕсем синчен калавăн çĕнĕ положенисене пуçăнатрĕç. Çав позоженисене тарăхăн ăнланса илнĕ çын кăна пирĕн ĕçĕнче Сталин çĕршыв историлĕн кăлăхи таçлăрĕнче ăнăçлăн ĕçлесе пурăнма, кĕрешме пултарать.

Партин идеологилле ĕçĕн тĕллевĕç—совет çынниçен ăс-тăнине пăхăнтăрăмран илăнăсиенчен, тĕшмĕшĕхсеме сиенлĕ тралиционăсенчен тасатасси, ĕçлемине коммунизмăлла воспитани парас ĕçе татăклăн пăхăнтăсем пулать. Районти ăçатсен массăлăхсене общество ушăнчă хăйĕн тивĕçĕпе тарăхăн ăнланăрах пымалла, ĕçлемине совет патриотизмĕпе халăхсен туслăхĕ майлă воспитани памалла, государство интересĕсенчĕн тăрăшма вĕрентмелле.

Районти ăçатсен, хăйсен ĕçне ăнăçлă йышăнăн хутшăтарса, промышленнăпа, транспортăн, ялхуçалăхăн тата культура строительствинчи нумай енлĕ мĕнпурлĕх тарăхăн сутатса тăмалла. Пирĕн ăçатсене идеологилле ĕçĕн шăтăкăсене тĕл вырăнта пулмалла.

П. НИКОЛАЕВ.